ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ.

Τόμος Γ'. — *Συνδρομή, ἀρχομένη ἀπό 1. Ἰανουαρίου καὶ 1. Ἰουλίου ἑκάστου ἔτους, ἐξάμηνος μόνον καὶ προπληρωτία: Πανταχοῦ φράγκ χρ. 10 ἢ μάρκ. 8.* — ΕΤΟΣ Γ'.

ΑΡΙΘΜ. 18 (66). — *τῇ 15/27. Σεπτεμβρίου 1887.*

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ.

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐξέδωκεν ἐσχάτως ὁ δόκιμος φιλόλογος καὶ συγγραφεὺς Ἰωάννης Φλὰχ βιβλιάριον, πολὺν προκαλέσαν θόρυβον ἐν ταῖς γερμανικαῖς ἐφημερίσι, παντα-χοῦ δ' ἐμποιῆσαν ἐνταῦθα αἴσθησιν, ὡς ἐκ τῆς γλαφυρότητος καὶ τῆς δυνάμεως, μεθ' ἧς εἶνε γεγραμμένον. Ὁ συγγραφεὺς ἀποκαλεῖ τὸ βιβλίον του „παραίνεσιν", τὴν ὁποίαν ἀποτείνει πρὸς τοὺς διδασκάλους καὶ ἐπόπτας τοῦ ἐν Γερμανίᾳ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, εἶνε δὲ δι' ἡμᾶς, τοὺς Ἕλληνας, οὐχὶ ἀδιάφορον νὰ γνωρίσωμεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν παραίνεσιν ταύτην, διότι ὁ γράψας αὐτὴν δὲν περιορίζεται μόνον, ὡς ἤθελέ τις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰκάσει, εἰς τὸ περὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ζήτημα, ὅπερ ἐπασχολεῖ τοὺς ἐνταῦθα διδασκαλικοὺς κύκλους, ἀλλ' ἅπτεται καὶ τοῦ περὶ τῆς καθωμιλημένης ζητήματος, ἐφ' ἧς ἰδιαζόντως ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν ὁμογενῶν του καὶ τὴν ὁποίαν εἰσηγεῖται, ὥσπερ ἄλλοτε ἐν Γαλλίᾳ ἔπραξεν ὁ ἀοίδιμος Γουσταῦος Ἔϊχθαλ, ὡς γλῶσσαν ἀξίαν μελέτης καὶ σπουδῆς.

Πρὸς δημοσίευσιν τοῦ ἀνωτέρω βιβλίου ἀφορμὴν ἔλαβεν ὁ συγγραφεὺς ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων ἔν τισι τῶν γερμανικῶν γυμνασίων καὶ ἐκ τῆς ῥοπῆς, ἣν ἀπό τινος μερικοὶ τῶν γερμανῶν φιλολόγων δεικνύουσι πρὸς ἐντελῆ ἐγκατάλειψιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἰδιώματος καὶ ἀντικατάστασιν αὐτοῦ διὰ τῆς διδασκαλίας μόνης τῆς λατινικῆς γλώσσης. Εἶνε περιττὸν νὰ ἐκθέσωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας τὴν κατάστασιν τῶν σημερινῶν ἐν Γερμανίᾳ ἀνωτέρων σχολείων, ὡς καὶ τοὺς διαφόρους σκοπούς, οὓς ἐπιδιώκουσι ταῦτα, ἄλλα μὲν *ἀνθρωπιστικὰ* ἀποκαλούμενα γυμνάσια, ἄλλα δὲ *πραγματικὰ* καὶ τέλος ἄλλα, ἀποβλέποντα μᾶλλον εἰς τὸ μέλλον, *ἑνωτικά*, τὰ ὁποῖα καὶ ἀποτελοῦσι μεσάζοντά τινα κρῖκον μεταξὺ τῶν *ἀνθρωπιστικῶν* καὶ *πραγματικῶν* γυμνασίων. Ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι ἐν μὲν τοῖς πρώτοις διδάσκονται ἐπὶ οὐκ ὀλίγα ἔτη ὑποχρεωτικῶς αἱ δύο κλασικαὶ γλῶσσαι, ἥ τε ἑλληνικὴ καὶ ἡ λατινική, ἐν δὲ τοῖς τελευταίοις αἴρεται ἐκ τοῦ μέσου ἡ ἑλληνικὴ καὶ διὰ τῶν *ἑνωτικῶν* λεγομένων ἐπιδιώκεται ὁ παραγκωνισμὸς ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν τῆς ἀρχαιότητος πρὸς ὄφελος μᾶλλον τῶν θετικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιστημῶν.

ΑΛΦΡΕΔΟΣ ΚΡΟΥΠ.

Ἀπὸ πολλῶν ἐνιαυτῶν διεξάγεται λοιπὸν ἐν Γερμανίᾳ σφοδρὸς ἀγὼν μεταξὺ τῶν διαφόρων τούτων ἐκπαιδευτικῶν συστημάτων καὶ τάσεων, φαίνεται δ' ὅτι ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων οὐκ ὀλίγας κατήνεγκε κατὰ τῆς κλασικῆς παιδεύσεως νίκας τὸ πρακτικὸν καὶ μᾶλλον πρὸς τὸν ὑλισμὸν προσηλούμενον πνεῦμα τῆς συγχρόνου γενεᾶς, ἀφ' οὗ τοσαῦτα λέγονται καὶ γράφονται

κατὰ τῆς μακροχρονίου διδασκαλίας ἰδίᾳ τῆς ἑλληνικῆς, πολλαχοῦ δὲ καὶ ἐλήφθησαν σύντονα πρὸς περιορισμὸν αὐτῆς μέτρα.

Ὅσῳ λυπηρὸν εἶνε δι' ἡμᾶς τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐν τῇ κατ' ἐξοχὴν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐπιμεληθείσῃ ταύτῃ χώρᾳ, ἄλλο τόσον εὐφρόσυνον αἴσθημα καταλαμβάνει τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ὅταν βλέπωμεν ἄνδρας μετὰ παρρησίας πολλῆς ἀντεπεξερχομένους κατὰ τῆς ἀγνωμοσύνης ταύτης πρὸς τὰ ἑλληνικὰ φῶτα καὶ καταδεικνύοντας τὴν ζημίαν, ἣν ὁ πολιτισμὸς θὰ ὑποστῇ ἐκ τοῦ παραγκωνισμοῦ αὐτῶν. Αὐτὸ τοῦτο ἔπραξε καὶ ὁ ἡμέτερος Ἰωάννης Φλάχ, ἐν ἀρχῇ μὲν τοῦ βιβλιαρίου του ποιησάμενος βραχεῖαν παραβολὴν μεταξὺ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας καὶ καλλιτεχνίας καὶ καταδείξας τὴν ἀπορίαν, τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν ἀτέλειαν τῆς τελευταίας ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν πλοῦτον, τὴν πρωτοτυπίαν καὶ τελειότητα τῶν διανοητικῶν προϊόντων τῆς προγονικῆς ἀρχαιότητος, ἔπειτα δὲ μὴ ἀπαξιώσας νὰ μνημονεύσῃ καὶ τῶν προόδων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ ἰδίᾳ τῆς γλώσσης αὐτῆς, ἥτις περιφρονεῖται ὑπό τινων *ἐπιτηδευομένων* κλασικὴν παίδευσιν γερμανῶν φιλολόγων μόνον καὶ μόνον διότι προφέρεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων κατὰ διάφορον τρόπον, παρὰ ὅπως διδάσκεται ἐν τοῖς γερμανικοῖς γυμνασίοις.

Εἰς ταῦτα ἐπιθυμοῦμεν ἀκόμη νὰ προσθέσωμεν καὶ τὰς ἑξῆς λίαν χαρακτηριστικὰς περικοπὰς ἐκ τοῦ ἀνωτέρω βιβλιαρίου, μαρτυρούσας, ὅτι οἱ λόγοι τοῦ μετὰ τόσης ζέσεως καὶ φιλαληθείας συνηγορήσαντος καὶ συνηγοροῦντος ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας πατρίδος Ἐδουάρδου Ἔγγελ εὗρον ἠχὼ ἐν Γερμανίᾳ μεταξὺ τῶν νοημόνων καὶ ἀληθῶς λογίων ἀνθρώπων. — „Δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ ἀποκρύψωμεν, ὅτι ὁ λαὸς οὗτος, λέγει μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ὁ Φλάχ περὶ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, ὅστις μετ' ἀκαταπονήτου ζήλου ἐργάζεται πρὸς διάσωσιν τῆς γλώσσης του, πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιστήμης καὶ πρὸς βελτίωσιν τῆς ἐν τῷ πολιτισμῷ θέσεώς του, ἔχει ὄχι μόνον ἁπλῶς μέλλον — ἀλλὰ μέγα μέλλον. Καὶ ἐὰν δὲν πρέπει ν' ἀμφιβάλλωμεν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ὑπὸ τῶν οἰκονομολόγων λεγομένων, ὅτι τὸ μέλλον κράτους τινὸς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ποιότητος τῶν γυναικων του καὶ τῆς θέσεως αὐτῶν ἐν τῷ συζυγικῷ βίῳ, πρέπει τότε καὶ ἐκ τοιαύτης ἀπόψεως νὰ θεωρήσωμεν ὡς λαμπρὸν τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος. Διότι ὁμόφωνος εἶνε ἡ κρίσις πάντων τῶν ἐπισκεψαμένων τὴν χώραν ταύτην ξένων περὶ τῶν ἑλληνίδων γυναικῶν, αἵτινες ζῶσιν ἀποκλειστικῶς ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἰδίας οἰκογενείας, προσπαθοῦσι νὰ καταστῶσι „καλαὶ οἰκοδέσποιναι, πισταὶ σύζυγοι καὶ φιλόστοργοι μητέρες", διακρίνονται δ' ἐπίσης ἀπὸ τῶν ἄλλων συγχρόνων γυναικῶν διὰ τὴν ἀγνότητα τῶν ἠθῶν, τὴν συζυγικὴν πίστιν καὶ τὴν διάπυρον φιλοπατρίαν, ἐξυμνοῦνται δ' οὐχ ἧττον καὶ αἱ ἑλληνίδες παρθένοι ὡς πρότυπα σεμνότητος, μετριοφροσύνης καὶ χάριτος. Διὰ τοιούτων ὅμως ἀρετῶν δικαιοῦται ἔθνος τι ν' ἀπαιτήσῃ, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ συγκάθεδροι αὐτῷ ἐν τῷ πολιτισμῷ λαοὶ σεβασθῶσι καὶ ἐκτιμήσωσι τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ φιλολογικὰ αὐτοῦ προϊόντα.

„Ἀπό τινος ὅμως ἀνεφάνησαν ἐν Γερμανίᾳ λόγιοι ἀξιοῦντες νὰ διδάσκεται ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ἡ νεοελληνική, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἀπαιτοῦσι νὰ διδάσκεται ὡς προπαιδεία τῆς ἀρχαίας, οἱ δὲ τἀνάπαλιν. Τὴν γνώμην ταύτην δὲν δυνάμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ παραδεχθῶμεν, ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι πρέπει ἡ νεοελληνικὴ νὰ διδάσκεται δι' αὐτῆς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ἑπομένως αὕτη νὰ τυγχάνῃ μείζονος καλλιεργείας παρὰ τὴν λατινικήν, καὶ τοῦτο οὐχὶ διὰ γραμματικῶν ἀσκήσεων καὶ θεμάτων, ἀλλὰ πρὸ πάντων συμφώνως πρὸς τὰς γνώσεις ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ, χωρὶς νὰ κωλύεται ὁ διδάσκαλος ἀπὸ τοῦ να ὑποβάλλῃ εἰς τοὺς μαθητάς του ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ δείγματα ἐκ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας.*)

„Σοβαρὸν ἐν τούτοις σύμπτωμα εἶνε, ὅτι καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν ἤρξατο πάλιν καταλαμβάνων τοὺς πάντας ὁ ἐνθουσιασμὸς ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς καὶ κατὰ τῆς λατινικῆς καὶ ὅτε ἡ ὀρθὴ καὶ ἀμερόληπτος περιγραφὴ τῶν πραγμάτων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἐκίνησεν αὖθις τὴν γενικὴν συμπάθειαν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, περιωρίσθησαν αἱ ὧραι τῆς διδασκαλίας τῶν ἑλληνικῶν ἐν τοῖς πρωσσικοῖς γυμνασίοις. Τὸ σύμπτωμα τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι ἐν Γερμανίᾳ πολλὰ ἀκόμη πράγματα ἀποφασίζονται ἐπὶ τοῦ πρασίνου τάπητος τῶν σπουδαστηρίων, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ ζητηθῇ ἡ συμβουλὴ τῶν πράγματι εἰδημόνων. Καὶ ὅμως τὴν σήμερον κατενοήθη ἡ ἀνάγκη, ὅτι πρέπει νὰ εὑρεθῇ ἰσχυρὸν ἀντίδοτον κατὰ τῆς ὑλιστικῆς ῥοπῆς, τῆς ἐνδρευούσης ἐν ταῖς πατρικαῖς ἀκόμη ἑστίαις καὶ διαβιβρωσκούσης τὰ φρόνημα τῶν μαθητῶν, ἀπὸ τῆς σχολῆς αὐτῆς ἀκόμη. Ἡ σύγχρονος αὕτη τάσις, ὁρατὴ ἀκόμη καὶ εἰς τὴν νεαρωτάτην μαθήτριαν, ἔχει γνωρίσματα τὴν φιληδονίαν καὶ τὴν ἀπόκτησιν χρημάτων καὶ οὐσίας."

„Οἱ παιδαγωγοὶ ὅμως καὶ οἱ ἐπιφορτισμένοι τὰ πράγματα τῆς ἐκπαιδεύσεως δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωσιν, ὅτι σωτηρίαν ἀπὸ τῶν κινδύνων τούτων τοῦ ὑλισμοῦ δύναται νὰ φέρῃ μόνον ἡ ἀληθὴς καὶ ἀνθρωπιστικὴ ἀνατροφή. Καὶ ἐπειδὴ αὕτη ἐρείδεται ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῆς σπουδῆς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, ὀφείλομεν ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ προαγάγωμεν καὶ νὰ ἐπεκτείνωμεν τὰ ἑλληνικὰ μαθήματα ἐν τοῖς σχολείοις. Ἴσως ἡ Μοῖρα, ἥτις μέχρι τοῦδε εὐμενῶς ἐπηδαλιούχησε τὰς τύχας τῆς Ἑλλάδος, ἀπεφάσισεν, ὅπως ἐν τοῖς ἀπογόνοις του ὁ Ἑλληνισμὸς ἀναθάλῃ πάλιν καὶ καταστῇ γονιμώτερος. Τότε θὰ εἰςαχθῇ ἡ νεοελληνικὴ καὶ εἰς τὰ γυμνάσια, τότε οἱ διπλωμᾶται καὶ οἱ πολιτικοὶ δὲν θὰ ὀκνήσωσιν ἐν τῇ παγκοσμίῳ συγκοινωνίᾳ νὰ παράσχωσιν εἰς τὴν νεοελληνικὴν τὴν θέσιν ἐκείνην, ἣν μέχρι τοῦδε καταλαμβάνει ἡ γαλλική! Μέχρις ὅτου ὅμως τελεσθῇ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὁπόσα ὀφείλομεν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι! Μόνον ἡ ἑλληνικὴ φιλολογία καὶ ἡ τέχνη, ὁ ἑλληνικὸς ἐν γένει πολιτισμός, μένει εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὸ αἰώνιον καὶ ἀπόλυτον. Τὰ ὁμηρικὰ ἔπη θὰ μένωσιν ἀνέφικτα ἐφ' ὅσον ἀναπνέουσιν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἄνθρωποι, καὶ ὁ Παρθενὼν θὰ θαυμάζεται ἐφ' ὅσον θὰ δύνανται νὰ βλέπωσιν ἀνθρώπινοι ὀφθαλμοί. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καθ' ἣν κυβέρνησίς τις θ' ἀποφασίσῃ νὰ διαγράψῃ τὰ ἑλληνικὰ ἀπὸ τοῦ προγράμματος τῶν γυμνασιακῶν μαθημάτων, ἀνεξιτήλοις γράμμασι θὰ γραφῇ ἐν ταῖς δέλτοις τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὸν σύμβουλον ἐκεῖνον ἢ ὑπουργὸν ὁ μετέπειτα κόσμος θὰ καταρᾶται καὶ θ' ἀποκαλῇ δεύτερον Ἡρόστρατον!"

(Ἐν Λειψίᾳ.) * * Φ.

*) Πόσον κατενοήθη ἤδη ὑπὸ τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως ἡ ἀνάγκη τῆς γνώσεως τῆς νεοελληνικῆς διὰ τοὺς διπλωμάτας, ἀποδεικνύουσιν αἱ ἀρξάμεναι διαπραγματεύσεις πρὸς εὕρεσιν ἑνὸς καθηγητοῦ τῆς γλώσσης ταύτης διὰ τὸ προσεχῶς ἐγκαινισθησόμενον φροντιστήριον τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐν Βερολίνῳ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΙΔΕΑΙ ΤΟΥ ΓΚΑΙΤΕ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΚΕΡΜΑΝ ΔΙΑΛΟΓΩΝ ΤΟΥ.

Ἡ παιδαγωγικὴ εἶνε κατ' ἐξοχὴν „βιωτικὴ" ἐπιστήμη καὶ ἀκουσίως ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἀσχολεῖται πολλάκις εἰς παιδαγωγικὰ ζητήματα καὶ ὑποθέσεις. Οὕτω καὶ ὁ ἥρως τοῦ πνεύματος, ὅστις ἠρύσθη τὴν δύναμίν του ἐκ τῆς παρατηρήσεως τοῦ βίου, ὅπως ἀνεύρῃ τὴν ἐν τῷ βίῳ ἀλήθειαν, ὁ ὁλύμπιος Γκαῖτε δὲν παρῆλθεν ἀδιάφορος τὰ μικρὰ παιδαγωγικὰ ζητήματα, ἀλλ' ὑπήγαγεν αὐτὰ εἰς τὰς παρατηρήσεις του καὶ ἐξέφρασε τὴν περὶ αὐτῶν γνώμην του. Ἐκ τῆς πλουσίας ταύτης συλλογῆς των ἰδεῶν τοῦ Γκαῖτε, τῶν „διαλόγων του πρὸς τὸν Ἔκερμαν" ἀποσπῶντες μερικοὺς πολυτίμους μαργαρίτας παραθέτομεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, πεποιθότες ὅτι θὰ κινήσωσιν αὐτοὺς εἰς ἐμβριθεστέραν σκέψιν περὶ τῶν ζητημάτων τούτων.

„Ὡμιλοῦμεν περὶ παιδίων καὶ τῶν ἀταξιῶν αὐτῶν καὶ ὁ Γκαῖτε παρέβαλε τάς τελευταίας πρὸς τά φύλλα τοῦ στελέχους τῶν φυτῶν, τὰ ὁποῖα βαθμηδὸν μόνα των καταπίπτουσι, χωρὶς νὰ τὸ παρατηρήσῃ τις μάλιστα. Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ διατρέξῃ διαφόρους βαθμίδας, καὶ ἑκάστη αὐτῶν ἔχει τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ ἐλαττώματά της, τὰ ὁποῖα καθ' ἣν ἐποχὴν ἐφάνησαν ὄχι μόνον ἦσαν φυσικά, ἀλλὰ καὶ πρέποντα, τρόπον τινά. Εἰς τὴν ἑπομένην βαθμίδα ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὅλως διάφορος, ἐκ τῶν προηγουμένων ἀρετῶν καὶ κακιῶν οὐδὲ ἴχνος φαίνεται πλέον, ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν ἀναφαίνονται ἄλλα ἰδιώματα μέχρι τῆς τελευταίας μεταβολῆς, καθ' ἣν δὲν γνωρίζομεν ἀκόμη ὁποῖοί τινες θὰ ἦμεθα."

„Τὰ παιδία ἔχουν, ὅπως οἱ κύνες, ὀξεῖαν καὶ λεπτὴν τὴν ὄσφρησιν, ἀνιχνεύουσι τὰ πάντα καὶ πρὸ πάντων τὸ κακόν. Γνωρίζουσι δὲ προςέτι κάλλιστα τὰς σχέσεις τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ οἰκογενειακοῦ φίλου πρὸς τοὺς γονεῖς των, καὶ ἐπειδὴ δὲν γνωρίζουσιν ἀκόμη τὴν ὑπόκρισιν, δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν αὐτὰ ὡς βαρόμετρον, ὅπως μάθωμεν εἰς ποῖον βαθμὸν εὐνοίας ἢ δυςμενείας διατελοῦμεν πρὸς τοὺς οἰκείους των. Ἓν τινι συναναστροφῇ εἶχον λεχθῆ ποτὲ πολλὰ ἐναντίον μου καὶ τὸ πρᾶγμά μοι ἐφάνη τόσον σπουδαῖον, ὥςτε ἤθελον ἐκ παντὸς τρόπου νὰ μάθω πόθεν εἶχον προέλθει αἱ κακολογίαι. Ἀλλὰ τοῦτό μοι ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον, ἐπειδὴ πάντα τὰ μέλη τῆς συναναστροφῆς ἦσαν εὐνοϊκῶς πρὸς ἐμὲ διατεθειμένα. Αἴφνης ὅμως ἀνεκάλυψά τὴν ὑπόθεσιν! Διότι ἡμέραν τινὰ συνήντησα καθ' ὁδὸν παῖδάς τινας τῆς γνωριμίας μου, οἱ ὁποῖοι δέν με ἐχαιρέτησαν, ὡς ἄλλοτε εἶχον τὴν συνήθειαν. Τοῦτο δέ μοι ἤρκεσεν, ὅπως ἀνακαλύψω μετ' ὀλίγον, ὅτι οἱ ἀγαπητοί των γονεῖς εἶχον θέσει εἰς ἐνέργειαν τὴν κακὴν γλῶσσάν των ἐναντίον μου."

„Οἱ ἔγγονοι τοῦ Γκαῖτε διεσκέδαζον παίζοντες ταχυδακτυλουργικὰς παιδιάς, εἰς τὰς ὁποίας πολὺ ἐπιδέξιος ἦτο ὁ Βάλτερ." „Δὲν ἔχω τι ν' ἀντείπω, ἔλεγεν ὁ Γκαῖτε, εἰς τὸ ὅτι τὰ παιδία διὰ τοιούτων ἀνοησιῶν πληροῦσι τὰς ὥρας τῆς σχολῆς των. Πρὸ πάντων ἡ παρουσία τοῦ δημοσίου, ἔστω καὶ μικροῦ, εἶνε λαμπρὸν μέσον πρὸς ἄσκησιν εἰς τὸ ἐλευθέρως ὁμιλεῖν καὶ πρὸς ἀπόκτησιν σωματικῆς τινος καὶ πνευματικῆς δεξιότητος, ἧς χρῄζομεν πρὸ πάντων ἡμεῖς οἱ Γερμανοί. Ἡ ὡς ἐκ τῆς γεννωμένης ματαιοφροσύνης βλάβη ἐξισοῦται ἄλλως ὑπὸ τοῦ κέρδους, τὸ ὁποῖον ἀποκτῶσιν οἱ παῖδες."

Ἡμέραν τινα ἔλεγεν ὁ Γκαῖτε πρὸς τὸν Ἔκερμαν, ὅστις εἶχε τὴν μανίαν νὰ τοξεύῃ διὰ βελῶν καὶ ὡς ἐκ τῶν πολλαπλῶν δοκιμῶν εἶχεν ἀποκτήσει πολλὴν πεῖραν περὶ τὴν κατασκευὴν καὶ τὸν χειρισμὸν τοῦ πρωτογενοῦς τούτου ὅπλου: „Διὰ τῆς ἀγάπης ὑμῶν προς τὸ τόξον ἀπεκτήσατε πολλὰς γνώσεις, καὶ μάλιστα ζωντανὰς γνώσεις, τὰς ὁποίας ἀποκτᾷ τις μόνον διὰ τῆς πείρας καὶ τῆς ἀσκήσεως. Τοιαύτη ὅμως εἶνε πάντοτε ἡ ὠφέλεια ἐμπαθοῦς κλίσεως („„τάσεως"" κυριευούσης ἐπί τινα χρόνον τὸν βίον καὶ τὰς δυνάμεις μας), διότι ὠθεῖ ἡμᾶς πρὸς τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων. Τὸ νὰ ζητῇ δέ τις καὶ νὰ πλανᾶται εἶνε καλόν, διότι ζητῶν τις καὶ πλανώμενος μανθάνει. Καὶ μάλιστα μανθάνει ὄχι μόνον τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ καὶ πάνθ' ὅσα σχετίζονται μετ' αὐτοῦ."

„Τὸ κακὸν εἶνε, ὅτι εἰς τὸν βίον τόσον πολὺ ἐμποδιζόμεθα ὑπὸ πεπλανημένων τάσεων καὶ μίαν τοιαύτην δὲν τὴν ἀναγνωρίζομεν, παρὰ μόνον ἀφ' οὗ ἀπαλλαγῶμεν αὐτῆς. Ἡ ψευδὴς τάσις δὲν εἶνε παραγωγική, καὶ ἐὰν ἦνε τοιαύτη, πάλιν τὸ παραχθὲν ἐξ αὐτῆς οὐδεμίαν φέρει ἀξίαν. Δὲν εἶνε τόσον δύςκολον νὰ παρατηρήσωμεν τοῦτο εἰς ἄλλους, ὅσον εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ἀπαιτεῖ πολλὴν ἐλευθερίαν πνεύματος. Καὶ αὐτὴ ἡ γνῶσις δὲν ὠφελεῖ πάντοτε διστάζομεν, ἀμφιβάλλομεν καὶ δὲν τολμῶμεν ν' ἀποφασίσωμεν. Ἀλλ' ἡ ὠφέλεια πάσης ἐσφαλμένης τάσεως εἶνε ὅτι κερδαίνομεν καὶ ἀποκτῶμεν ἐμβρίθειαν. Ὅςτις, μὴ ἔχων ἐπαρκῆ προςόντα περὶ τὴν μουσικήν, ἀσκεῖται εἰς αὐτήν, οὐδέποτε θὰ γίνῃ μουσικὸς τέλειος, ἀλλ' ὁπωςδήποτε θὰ μάθῃ νὰ κρίνῃ καὶ νὰ ἐκτιμᾷ ὅ,τι παρήγαγεν εἷς ἀληθὴς μουσουργός. Παρ' ὅλας μου τὰς προςπαθείας δὲν ἐπέτυχα βέβαια νὰ γίνω καλλιτέχνης, λαβὼν ὅμως πεῖραν ὅλων τῶν μερῶν τῆς τέχνης, ἔμαθον νὰ δίδω λόγον περὶ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῆς μέρους καὶ νὰ διακρίνω τὸ δόκιμον ἀπὸ τοῦ ἀδοκίμου. Δὲν εἶνε ἀξιοκαταφρόνητον τὸ κέρδος τοῦτο, ὅπως δὲν εἶνε πάντοτε ἀνωφελὴς πᾶσα ἐσφαλμένη τάσις. Οὕτω π. χ. καὶ αἱ Σταυροφορίαι πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἁγίου Τάφου ἦσαν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἐσφαλμένον πείραμα, ἀλλὰ παρήγαγον τὸ καλόν, ὅπως οἱ *ξένοι* λαοί, διαρκῶς ἐξασθενούμενοι, μὴ δυνηθῶσι νὰ γίνωσιν ἀπόλυτοι κύριοι τῆς Εὐρώπης."

„Λέγουν πάντοτε, ἔλεγε γελῶν ὁ Γκαῖτε, ὅτι πρέπει τις νὰ γηράσῃ διὰ νὰ γίνῃ φρόνιμος· κατὰ βάθος ὅμως, ὅσον προχωροῦν τὰ ἔτη, ἄλλο τόσον ἐργαζόμεθα, ὅπως μείνωμεν τόσον φρόνιμοι, ὅσον ὑπήρξαμεν ἄλλοτε. Κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους τοῦ βίου του ὁ ἄνθρωπος βέβαια μεταβάλλεται, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ εἰπῇ ὅτι γίνεται καὶ καλλίτερος καὶ εἰς τινα πράγματα μάλιστα δύναται νὰ ἔχῃ δίκαιον καὶ εἰς τὸ 20ον, ὅπως καὶ εἰς τὸ 60ον ἔτος τῆς ἡλικίας του."

„Μεγάλη ἀνοησία εἶνε ν' ἀπαιτῶμεν, ὅπως οἱ ἄνθρωποι διατελῶσιν ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς. Ἐγὼ ποτὲ δὲν περιέπεσα εἰς τὴν ἀνοησίαν ταύτην. Τὸν ἄνθρωπον ἐθεώρησα ὡς ἄτομον ὑπάρχον δι' ἑαυτό, τὸ ὁποῖον προςεπάθησα νὰ ἐξετάσω καὶ νὰ γνωρίσω τὰς ἰδιότητάς του, παρ' οὗ ὅμως οὐδέποτε ἀπῄτησα ἄλλας συμπαθείας. Τοιουτοτρόπως κατώρθωσα νὰ συναναστρέφωμαι πρὸς πάντα οἱονδήποτε ἄνθρωπον καὶ μόνον κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἀπέκτησα τὴν γνῶσιν διαφόρων χαρακτήρων, καθὼς καὶ τὴν ἀπαιτουμένην εὐκινησίαν εἰς τὸν βίον."

„Πρὸς τὸ παρὸν ἡ κυριωτέρα μου συμβουλὴ εἶνε: ὁ *πατὴρ* νὰ φροντίζῃ περὶ τοῦ *οἴκου* του, ὁ *χειρώναξ* περὶ τῶν *πελατῶν* του, ὁ *κληρικὸς* περὶ τοῦ *ἀγαπᾶτε ἀλλήλους* καὶ ἡ *ἀστυνομία* νὰ μὴ ταράσσῃ τὴν εὐθυμίαν τοῦ λαοῦ."

„Θὰ ἤμην εὐχαριστημένος, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι, εὑρεθέντος

ἅπαξ τοῦ ὀρθοῦ, δὲν τὸ ἀνέτρεπον πάλιν καὶ δὲν τὸ ἐπεσκότιζον· διότι ἡ ἀνθρωπότης ἔχει ἀνάγκην θετικοῦ τινος, παραδιδομένου ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, καὶ καλὸν θὰ ἦτο, ἐὰν τὸ θετικὸν τοῦτο ἦτο συγχρόνως καὶ ὀρθὸν καὶ ἀληθές. — Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐμποροῦν νὰ ἡσυχάσουν καὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἡ σύγχυσις ἐπέρχεται μετὰ τὴν γαλήνην. Τώρα ἀνακινοῦσι τὴν Πεντάτευχον τοῦ Μωϋσέως καί, ὡς ἀπεδείχθη, ἡ κριτικὴ ἐπήνεγκε τὴν μεγαλειτέραν βλάβην ἐν τοῖς θρησκευτικοῖς ζητήμασι· διότι ἐνταῦθα τὰ πάντα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τῆς πίστεως, τὴν ὁποίαν ἅπαξ ἀπωλέσαντες, οὐδέποτε πλέον δυνάμεθα νὰ ἐπανακτήσωμεν."

„Ὡμιλήσαμεν περὶ θρησκευτικῶν πραγμάτων καὶ περὶ τῆς καταχρήσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἀκατανόητον καὶ ἀχώρητον ὃν οἱ ἄνθρωποι μεταχειρίζονται ὡσὰν νὰ ἦτο ὅμοιον πρὸς αὐτούς. Διότι ἄλλως δὲν θὰ ἔλεγον „εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ" „μὰ τὸν Θεὸν" κτλ. Εἰς αὐτοὺς καὶ πρὸ πάντων εἰς τοὺς κληρικούς, οἱ ὁποῖοι καθ' ἑκάστην τὸν ἔχουν εἰς τὸ στόμα των, τὸ ὄνομά του γίνεται κενὴ φράσις, ἀσήμαντον ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρουσι χωρὶς οὐδὲν νὰ συλλογίζωνται. Ἀλλ' ἐὰν συνησθάνοντο τὸ μεγαλεῖόν του, ἤθελον σιωπήσει καὶ ἐκ σεβασμοῦ δὲν ἤθελον τολμήσει νὰ τὸν ὀνομάσωσι."

„Ἄλλως ἡ φύσις καὶ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ὅλοι φέρομεν ἐντὸς ἡμῶν τὸ θεῖον, ὥστε μᾶς συγκρατεῖ καὶ ζῶμεν ἐν αὐτῷ καὶ εἴμεθα καὶ ὑπάρχομεν κατὰ τοὺς αἰωνίους νόμους καὶ ἀσκοῦμεν αὐτοὺς καὶ αὐτοὶ ἀσκοῦνται ἐφ' ἡμῶν, ἀδιάφορον ἂν τοὺς ἀναγνωρίζωμεν ἢ ὄχι. Τρώγει δὰ μετ' ὀρέξεως τὸ παιδίον τὸ γλύκισμα χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι προέρχεται ἀπὸ τοῦ ἀρτοποιοῦ, καὶ ὁ στρουθὸς τρώγει τὸ κεράσιον χωρὶς νὰ συλλογίζεται πῶς ὡρίμασε."

„Ὁ λόγος ἡμῶν ἦλθεν εἰς τὸ ζήτημα περὶ τῶν θείων ἐνεργειῶν εἰς τὸν παρόντα κόσμον, ἐν ᾧ ζῶμεν." — „Ἀκούοντες τοὺς λόγους τῶν ἀνθρώπων, εἶπεν ὁ Γκαῖτε, ἔπρεπε σχεδὸν να πιστεύσωμεν ὅτι, κατὰ τὴν ἰδέαν των, ὁ Θεὸς ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐνήργησε διὰ τῶν ὀλίγων ἐκείνων Ἰουδαίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀπεσύρθη εἰς τὰ ἴδια καὶ ὁ ἄνθρωπος τώρα ἀφέθη ἐλεύθερος καὶ ὀφείλει νὰ ζήσῃ ἄνευ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς καθημερινῆς καὶ ὁρατοῦ αὐτοῦ ποιήσεως. Καὶ εἰς τὰ θρησκευτικὰ μὲν καὶ ἠθικὰ πράγματα παραδέχονται ἀκόμη θείαν τινὰ ἐπενέργειαν, ἀλλ' ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ τέχνῃ πιστεύουσιν, ὅτι τὰ πάντα εἶνε γήϊνα καὶ προϊόντα καθαρῶς ἀνθρωπίνων δυνάμεων. Ἀλλ' ἂς παρουσιασθῇ ὅμως ὅστις θέλει καὶ ἂς δοκιμάσῃ μετ' ἀνθρωπίνης θελήσεως καὶ ἀνθρωπίνων δυνάμεων νὰ παραγάγῃ τι, ἄξιον νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰ δημιουργήματα τοῦ *Μόζαρτ*, τοῦ *Ῥαφαήλ*, τοῦ *Σαιξπήρου*. Πολὺ καλὰ γνωρίζω, ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι εὐπατρίδαι δὲν εἶνε καὶ οἱ μόνοι καὶ ὅτι εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς τέχνης πολυάριθμα συνειργάσθησαν ἔξοχα πνεύματα, τὰ ὁποῖα παρήγαγον ἐπίσης τέλεια προϊόντα, ὅπως καὶ οἱ τρεῖς ἀνωτέρω μνημονευθέντες. Ἀλλὰ πάντες οἱ νόες οὗτοι ἦσαν ἀνώτεροι τῆς συνήθους τῶν ἀνθρώπων φύσεως καὶ ἅπαντες ἦσαν ἐξ ἴσου ἐμπνευσμένοι ὑπὸ τοῦ θείου πνεύματος. — Μετὰ τὰς 6 ἡμέρας τῆς δημιουργίας, ὁ Θεὸς δὲν ἡσύχασεν, ἀλλ' ἐργάζεται ἀκόμη, ὅπως καὶ κατὰ τὴν πρώτην. Τὸ νὰ συνθέσῃ τὸν ἄξεστον τοῦτον κόσμον ἐξ ἁπλῶν στοιχείων καὶ νὰ θέσῃ αὐτὸν εἰς κίνησιν ἔμπροσθεν τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου θὰ ἦτο πολὺ εὔκολος εἰς αὐτὸν παιδιά, ἐὰν δὲν εἶχε τὸ σχέδιον ἐπὶ τῆς ὑλικῆς ταύτης βάσεως νὰ ἱδρύσῃ ἐν φυτώριον τοῦ κόσμου τῶν *πνευμάτων*. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐξακολουθεῖ νὰ ἐργάζεται εἰς τελειοτέρας φύσεις, ὅπως δι' αὐτῶν διαπαιδαγωγήσῃ τὰς ταπεινοτέρας.

Ε. Μ.

ΦΥΑΛΙΔΑΣ ΚΑΙ ΧΑΡΙΤΩ.

(ΔΙΗΓΗΜΑ ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ.)

(*συνέχεια*).

„Ὤ, καὶ νὰ μὴν τὸν συλλογισθῶ!"

„Γνωρίζεις", ὑπέλαβεν ὁ Φιλοκλῆς, „ὅτι προσέλαβον τὸν Φυλλίδαν, ὅταν ἀπέθανεν ὁ πατήρ του, εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ τὸν ἀνέθρεψα παρ' ἐμοί. Αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως μὲ κατέστησαν συγχρόνως καὶ κηδεμόνα τοῦ παιδός, καὶ μέχρι σήμερον διεχειρίσθην τὴν περιουσίαν του. Δὲν ἦτο σπουδαία, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεώς του δὲν ἠλαττώθη."

„Αὐτὸ τὸ πιστεύω· ἦσο δεύτερος πατὴρ δι' αὐτόν."

„Καὶ αὐτὸς ἦτο ἀδελφὸς διὰ τὴν κόρην μου. Μαζῆ ἐμεγάλωσαν καὶ συνεδέθησαν ὁμοῦ στενότατα χωρὶς νὰ τὸ ἴδουν. Τοὐλάχιστον ἡ Χαριτὼ δὲν θὰ ἔχῃ ἀπολύτως καμμίαν ἰδέαν, τί εἶνε πρὸς αὐτὴν ὁ Φυλλίδας. Θὰ ἦτο ὅμως πολὺ σκληρὸν ν' ἀποσπάσῃ τις αὐτὰς τὰς δύο καρδίας ἀπ' ἀλλήλων. Ἄλλως τε ὁ Φυλίδας εἶνε καλὸς καὶ εὐγενὴς ἄνθρωπος καὶ κατέστη ἄξιος τῆς πρὸς αὐτὸν στοργῆς μας. Τὸν γνωρίζω καθὼς τὸν ἴδιον ἑαυτόν μου καὶ εἶμαι πεπεισμένος μετὰ τῆς γυναικός μου, ὅτι ἡ κόρη μας θὰ εὐτυχήσῃ μαζῆ του."

„Πιστεύω νὰ ἔγεινε καὶ ὡραῖος ἀνήρ. Ὅτε τὸν εἶδον ἐν τῷ οἰκῷ Σου κατὰ τὴν τελευταίαν φοράν, ἦτο ἀκόμη τότε ἀνήλικος νεανίας· ἦτον ὅμως ὡραῖος καὶ παρεῖχεν ἐλπίδας, ὅτι θ' ἀποβῇ λαμπρὸς ἀνήρ. Μὲ εἶχεν ἀρέσει ἐξαιρετικῶς. Εὐθὺς τὸ πνεῦμα καὶ εἰλικρινὴς τὴν καρδίαν, πεπαιδευμένος καὶ σεμνός, ὅλα καθὼς πρέπει εἰς ἕνα νέον. Ἀλλὰ ποῦ εἶνε τώρα; Χθὲς καὶ σήμερον δὲν τὸν εἶδον ἀκόμη."

„Ἀπὸ δύο ἐτῶν μένει ἐν Ἀθήναις, διὰ νὰ τελειοποιήσῃ τὴν παίδευσίν του. Αἱ Ἀθῆναι εἶνε πάντοτε τὸ ἀνώτατον ἐκπαιδευτήριον τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ῥώμης. Αὔριον ἀκριβῶς θὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, πιστεύω, θὰ μείνῃ πάντοτε πλησίον μας"

„Καὶ γνωρίζει ἤδη ἄρά γε τὴν εὐτυχίαν του;"

„Δὲν ἔτυχεν ἀκόμη μέχρι τοῦδε να ὁμιλήσω πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ πράγματος, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι ἤρχισεν ἤδη ὁ ἴδιος νὰ κατανοῇ τοὺς πόθους του. Ἡ κόρη μου ὅμως φαίνεται ἀπ' ἐναντίας, ὅσον καὶ ἂν ἦνε ἀφωσιωμένη εἰς αὐτόν, ὅτι δὲν ἐτόλμησεν ἀκόμη νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν αἰσθημάτων της. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις θὰ διαλευκανθῇ εὐθὺς μετὰ τὴν αὔριανὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Φυλλίδα."

Οἱ δύο φίλοι ἔφθασαν εἰς τὴν μικρὰν θύραν τοῦ κήπου, ὅστις περιέβαλλε τὴν οἰκίαν τοῦ Φιλοκλέους. Εἰσῆλθον καὶ διὰ δρομίσκου, τὸν ὁποῖον ἐσκίαζον κλήματα, διηυθύνθησαν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἑστιατορίου.

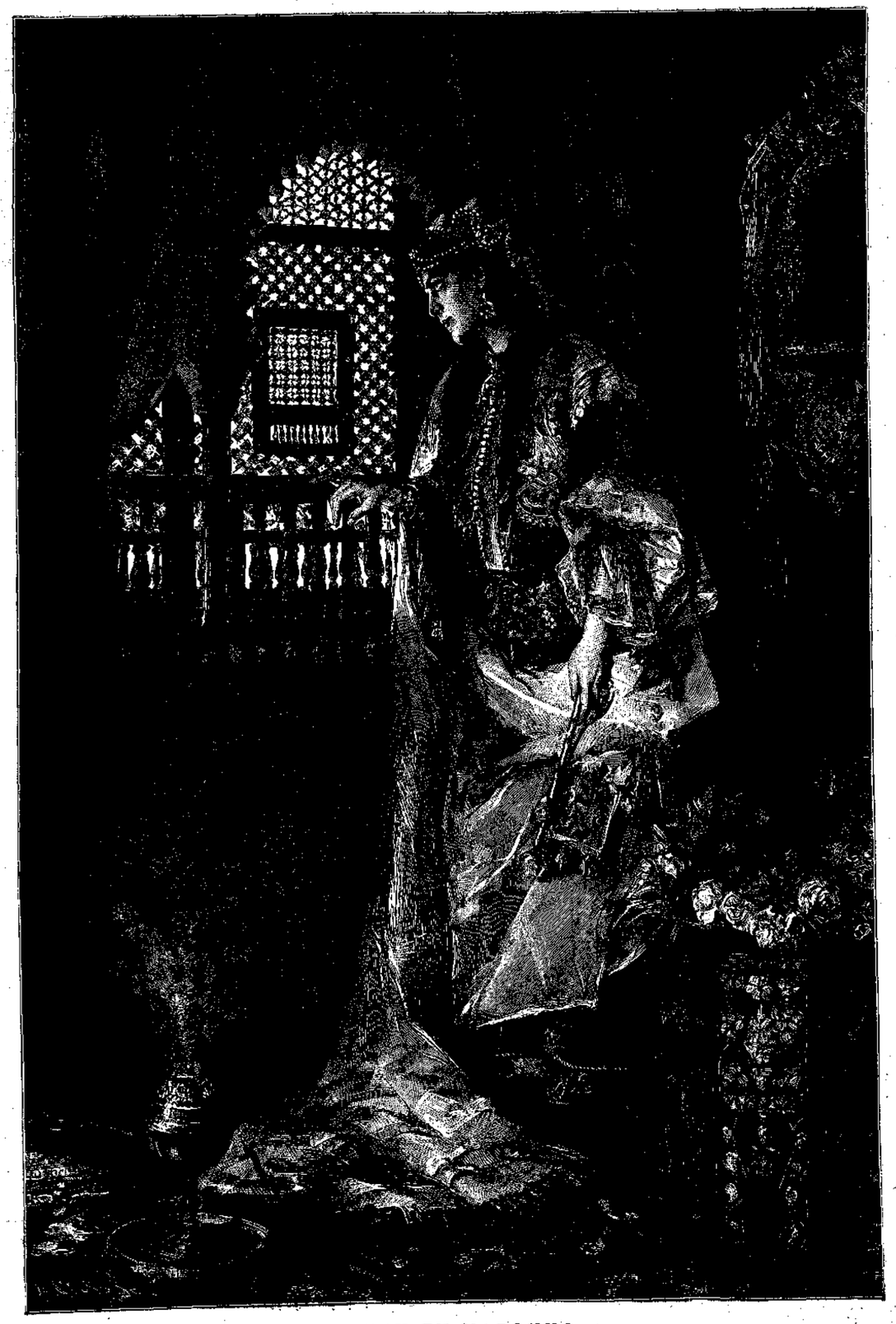

Η ΓΥΝΗ ΕΝ ΜΑΡΟΚΚΩ.

II.

Καθ' ὃν χρόνον ο Φιλοκλῆς ἀνέβαινε μετὰ τοῦ ξένου του εἰς τὸν Πετραχόν, ἡ Χαριτω καὶ ἡ τροφὸς αὐτῆς Εὐτυχὶς ἐκάθηντο ἔν τινι τοῦ παρὰ τὴν οἰκίαν κειμένου κήπου ἀναδενδράδι καὶ ἔπλεκον στεφάνους, δι' ὧν ἤθελον κοσμήσει τὸν οἶκον ἐπὶ τῇ δεξιώσει τοῦ ἐπανερχομένου Φυλλίδα. Οἱ μεγαλείτεροι ἐκ τῶν στεφάνων τούτων εἶχον παραγγελθῆ παρά τινι ἀνθοκόμῳ τῆς πόλεως, διότι καὶ ἐν Χαιρωνείᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ὑπῆρχον τοιαῦτα καταστήματα ὡς ἐκ τῆς ἐκτάκτως μεγάλης κατὰ τὴν ἀρχαιότητα χρήσεως τῶν ἐξ ἀνθέων στεφάνων εἴς τε χαρμοσύνους καὶ πενθίμους περιστάσεις. Κηπουρός τις ἔφερεν αὐταῖς δύο μεγάλα κάνιστρα πλήρη ἀνθέων καὶ μάλιστα ρόδων εἰς τὴν ἀναδενδράδα, ἤρχισαν δὲ ἡ παρθένος καὶ ἡ τροφὸς μετὰ ζήλου τὴν ἐργασίαν, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας δὲν ἠδύνατο βέβαια νὰ λείψῃ καὶ ζωηρὰ συνομιλία.

„Θέλω πάντοτε νὰ λέγω", εἶπεν ἡ τροφός, „πόσον χαίρουμαι ποῦ ἔρχεται πάλιν εἰς τὸ 'σπίτι μας ὁ ἀγαπημένος Φυλλίδας μας. Ἦτο πάντοτε περιποιητικὸς καὶ καλός. Δὲν χαίρεσαι καὶ Σύ, Χαριτώ μου, πάρα πολύ;"

„Καὶ πῶς 'μποροῦσα νὰ μὴ χαρῶ! 'Σὰν ἀδελφός μου ἦτον ἐκεῖνος καὶ συνείθισα μὲ τὴν συντροφιά του ἐφότου ἐγνώρισα τὸν ἑαυτόν μου. Ἄχ, πόσον μεγάλα ἦσαν δι' ἐμὲ αὐτὰ τὰ δύο χρόνια! Τὸ σπίτι μας, ἂν καὶ γεμάτο ἀνθρώπους, μὲ φαίνουνταν ἄδειο."

„Αἴ, αὔριον πλέον θὰ ἔλθῃ καὶ θὰ μείνῃ τοῦ λοιποῦ ὅλο κοντά μας. Τί λέγεις, Χαριτώ, θὰ μποροῦσες ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ζήσῃς χωρὶς τὸν Φυλλίδαν;"

Ἡ Χαριτὼ ἠτένισεν ἐπὶ μακρὸν ἐμπροσθέν της, ὡςεὶ θέλουσα τὴν καρδίαν της νὰ ἐρωτήσῃ, καὶ τέλος εἶπε μετὰ σπουδῆς καὶ μετά τινος ἠθικοῦ ἐρεθισμοῦ: „Ὄχι! δὲν εἶνε αὐτὸ δυνατόν! Ὁ Φυλλίδας πρέπει νὰ μείνῃ κοντά μας, καὶ θὰ μείνῃ!"

„Ἀλλά, παιδάκι μου", ὑπέλαβεν ἡ Εὐτυχίς, „ὅταν θὰ πάρῃ μιὰ γυναῖκα; Θὰ ἔλθῃ βέβαια καὶ αὐτὸ μὲ τὸν καιρόν του."

„Ὄχι, ὄχι, καλή μου Εὐτυχίς, αὐτὸ μὴν τὸ λές! Ἐκεῖνος δὲν θὰ 'πανδρευθῇ, δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃ, θὰ μείνῃ πάντοτε καὶ θὰ ἦνε μεσ' 'στὸ σπίτι ὁ καλός μου ὁ ἀδελφός."

„Ἡσύχασε, κορίτσι μου", εἶπε τότε ἡ Εὐτυχίς, „ὅ,τι Σὲ λέγω, εἶνε χωρατᾶς. Ὁ Φυλλίδας μας δὲν θὰ πάρῃ ἄλλη γυναῖκα παρὰ Ἐσένα".

„Μὴν λὲς τέτοια πράμματα, καϋμένη Εὐτυχίς!" ἐφώνησεν ἡ Χαριτὼ ὡςεὶ ἠγανακτημένη· ἀλλ' ἡ Εὐτυχὶς ἤξευρεν, ὅτι ὁ θυμὸς τῆς παρθένου δὲν προήρχετο ἐκ τῆς καρδίας.

„Ὅπως καὶ ἂν ἦνε". εἶπε μετὰ μικρόν, „πολὺ εὐχαριστήθηκα, ὅτι ὁ πατέρας Σου δὲν ἔδωκε τὸν λόγον του εἰς αὐτὸν τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τὴν Ἐλάτειαν. Καὶ αὐτὸς βέβαια εἶνε ἕνας καμαρωμένος καὶ ὡραῖος νέος, καὶ πλούσιος μάλιστα· δὲν μ' ἀρέσει διόλου ὅμως. Ἐκεῖνα τὰ κατάμαυρα τὰ 'μάτια του δὲν Σε λένε τίποτε καλόν. Ναί, εἶνε εὐγενικὸς καὶ 'μπορεῖ πολὺ καταδεκτικὸς νὰ φανῇ. Ὅταν, ποῦ λές, τῇς πρὸ ἄλλαις ἡμασταν 'στὸν Ὀρχομενόν, 'στὴν ἑορτὴν τῶν Χαριτησίων, καὶ ἔσερνες Σὺ τὸν χορὸν μὲ τὰ ὡραιότερα κορίτσια τοῦ ἐμπρὸς 'στὴν πλατεῖαν Ναοῦ, ἦλθεν ὁ κὺρ Θράσυλλος ἔξαφνα καὶ ἀγάλια κοντά μου καί με εἶπε τόσα ὤμορφια λόγια γιὰ Σένα, καὶ γιὰ μένα ἀκόμη, καὶ ὕστερα θέλησε μάλιστα νὰ βάλῃ ἔτσῃ κρυφὰ 'στὸ χέρι μου καὶ μερικὰ φλουριά, ἐνῷ μὲ παρακαλοῦσε νὰ Σὲ λέγω καμμιὰ φορὰ κι' ἀπὸ κανένα καλὸ λόγον γι' αὐτόνα".

„Δὲν θὰ 'πῆρες βέβαια καὶ Σὺ τὰ χρήματα, Εὐτυχίς;"

„Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ, παιδάκι μου! εἶμαι δὰ καὶ τόσο 'περήφανη. Δὲν τοῦ κακοφάνηκε ὅμως διόλου ποῦ ἀρνήθηκα νὰ πάρω τὰ χρήματα, ἤτανε μάλιστα ἔτσῃ γελαζούμενος, καθὼς προτήτερα."

„Εἶνε κακὸς ἄνθρωπος", εἶπεν ἡ Χαριτὼ μετά τινος ἀπεχθείας, „αὐτὸ τὸ ξεύρω πολὺ καλά, μὲ τὸ εἶπεν ἀπὸ μέσα ἡ ψυχή μου ὅταν πρώτη φορὰ εἶδα αὐτὸν τὸν Θράσυλλον."

„Ἔχεις δίκαιον· ἀλλ' ὁ καϋμένος ὁ Φυλλίδας μας εἶνε ὅλως διόλου ἄλλος ἄνθρωπος", ὑπέλαβεν ἡ Εὐτυχίς. „Ἀπ' τὴν καρδιά του μέσα βγαίνει ὁ καλὸς τρόπος του. Πόσον ἦτο καλὸς καὶ μ' ἐμένα καὶ μὲ ὅλους τοὺς δούλους τοῦ σπιτιοῦ. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶνε ὅτι καὶ 'μεγάλωσε 'μπροσθὰ 'στὰ 'μάτια μας καὶ μέσα 'στὰ χέρια μας. 'Σὰν τῶρα θυμοῦμαι ἀκόμη καὶ σήμερα τὴν ἡμέρα ποῦ ἦλθε 'στὸ 'σπίτι μας. Δὲν ἦταν ἀκόμη 9 χρονῶν ὅταν 'πέθανεν ὁ πατέρας του· τὴν μητέρα του τὴν ἔχασε προτήτερα. Ἀφοῦ ὁ καλός Σου ὁ πατέρας ἔκλεισε τὰ 'μάτια τοῦ μακαρίτου φίλου καὶ γείτονά του — ἀκούαμε τὰ φωναχτὰ μυρολόγια, ποῦ συνειθίζουνται εὐθὺς ἅμα πεθάνῃ κανείς, ἀπ' ἐδῶ ἀπ' τὸ 'σπίτι μας — ἔφερε κρατῶντας ἀπ' τὸ χέρι του τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί, καὶ ἡ μητέρα Σου τὸ πῆρε εὐθὺς καὶ ἄρχισε νὰ τὸ παρηγορῇ καὶ νὰ τῷ λέγῃ, ὅτι ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς αὐτὴ θὰ ἦνε μητέρα του καὶ ὁ πατέρας Σου θὰ ἦνε 'στὸν τόπο τοῦ πατέρα της. Καὶ ἐνῷ κάθουνταν ἔτσῃ τὸ ἀγοράκι μὲ τὰ κλάμματα καὶ σκούπιζε τὰ δάκρυα ἀπ' τὰ μάτια του, τότε ἔτρεξες καὶ Σύ, καὶ ἀφησες τὸ χέρι μου, καὶ πῆγες κοντά του — μόλις θὰ ἤσουνα τότε 3, ὄχι 3½ χρονῶν — καὶ ἀκούμβησες 'στὰ γόνατά του καὶ τὸν ἔβλεπες ἔτσῃ μὲ τὰ μεγάλα Σου τὰ γαλανὰ τὰ 'μάτια, καὶ ἄρχισες καὶ Σὺ νὰ κλαῖς μαζῆ του, καὶ δὲν ἤξευρες γιατὶ κλαῖς. — Μὲ τὸν καιρὸν συνείθισε 'στὸ σπίτι μας καὶ 'μεγάλωσε μαζῆ Σου, καθὼς ἕνας ἀδελφὸς μὲ τὴν μικρή του τὴν ἀδελφή, καὶ πάντοτε ἤσασταν μαζῆ."

Ἡ Χαριτὼ εἶχεν ἀναμφιβόλως πλέον ἢ χιλιάκις ἀκούσει τὴν τροφόν της, διηγουμένην τὴν ἱστορίαν ταύτην· ἀλλὰ καὶ τῶρα, ὡς πάντοτε, ἀνέβλυσαν τὰ δάκρυα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της, καὶ ἔκρυψε μετὰ σπουδῆς τὸ πρόςωπόν της εἰς τὸ κάνιστρον τῶν ἀνθέων ὡςεὶ ἀναζητοῦσά τι μεταξὺ αὐτῶν.

„Καὶ πόσον καλὸς ἦτο πάντοτε μαζῆ Σου", ἐξηκολούθησεν ἡ Εὐτυχίς. „Ἐνθυμεῖσαι ὅταν ἐταγίζατε μαζῆ εἰς τὴν αὐλὴ τὰ περιστέρια μιὰ φορά, καὶ ὁ Φύλαξ, ἐκεῖνος ὁ ἀλυσοδεμένος σκύλος μας, ἐκεῖνο τὸ θηρίο 'λύθηκε καὶ ὥρμησεν ἴσια ἐπάνω Σου; Θὰ Σ' ἔκαμνε κομμάτια, ὁ πειρασμός . . . . . — καὶ ἐγὼ ἔβγαλα τότε κάτι φωναῖς, ἀλλὰ δὲν 'μποροῦσα νὰ κάμω ἄλλο τίποτε· τότε ρίχθηκεν ὁ Φυλλίδας, δὲν θὰ ἦτο τότε περισσότερον ἀπὸ δώδεκα ἐτῶν, μὲ μιὰ γληγωράδα καὶ μ' ἕνα θάρρος ἀνάμεσά Σου καὶ τοῦ σκύλου, καὶ 'πάλευε μὲ τὸν σκύλον, καὶ ὁ σκύλος θὰ ἔκαμνε κομμάτια τὸ καϋμένο τὸ παιδί, ἂν δὲν πρόφθανε 'στὴν ὥρα ἐπάνω ὁ θυρωρὸς Σῦρος μὲ τὸ βαρὺ ἐκεῖνο τὸ ραβδί του καὶ δὲν καταπονοῦσε τὸν σκύλο καὶ δὲν τὸν τραβοῦσε ἀπ' ἐκεῖ. Εἶνε 'σὰν νὰ τὸν βλέπω ἀκόμη καὶ τῶρα μπροσθὰ 'στὰ 'μάτια μου τὸν καϋμένο τὸν Φυλλίδαν, πῶς στέκουνταν ἔτσῃ μὲ τὸ 'ματωμένο τὸ χέρι καὶ πῶς ἔλαμπεν ἡ χαρὰ 'στὸ ἐρεθισμένο πρόςωπό του, διότι Σε εἶχε σώσει καὶ δὲν ἦσο διόλου πληγωμένη. Ὁ κακὸς ὅμως ἐκεῖνος σκύλος τὴν ἴδια ἐκείνη 'μέρα ἔφυγεν ἀπὸ τὸ σπίτι μας. Τὸν ἐσκότωσεν ὁ Σῦρος."

„Βέβαια, ὁ Φυλλίδας", εἶπε μετὰ συγκινήσεως ἡ Χαριτώ, „ἦτον πάντοτε ὁ πιστότερος φίλος μου. Πῶς μὲ περιποιεῖτο πάντοτε καὶ μ' ἐπροστάτευε· ποτὲ δὲν θὰ 'μπορέσω νὰ τὸν εὐχαριστήσω καὶ νὰ τοῦ το ἀνταποδώσω. — Να μὴ του συμβῇ ὅμως κανένα κακὸ τώρα εἰς τὸν δρόμο. Λέγουν, ὅτι πολλοὶ λῃσταὶ γυρίζουν αὐταῖς τῆς 'μέραις μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Θηβῶν."

„Ναί, αὐτὸ ἦταν πάντοτε ἔτσῃ, καὶ δὲν πιστεύω ν' ἀλλάξουν ποτὲ τὰ πράγματα. Ἀλλὰ τώρα κἄμποσο καιρὸ ὑπάρχει ἀσφάλεια εἰς τὰς Θήβας, τὰς Πλαταιὰς καὶ τὸν Κιθαιρῶνα, καὶ τίποτε δὲν ἔχει νὰ πάθῃ ὁ Φυλλίδας μας. Κατώρθωσαν δὰ μιὰ φορὰ οἱ στρατιῶται νὰ φέρουν μιὰ τάξι εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ὁ Παγκλέων, αὐτὸς ποῦ μᾶς φέρνει τὸ νερό, ξεύρεις ὅτι ἔχει πάντοτε μεγάλην δίψαν· ἀντὶ ὅμως νὰ πίνῃ νερό, τὸ μισεῖ, ἴσως γιατὶ κουβαλεῖ πάντοτε νερόν. Ἅμα λοιπὸν εὕρῃ εὐκαιρίαν χώνεται 'σὲ κανένα καπηλειὸ ἐκεῖ 'στὸ μεγάλο δρόμο καὶ πίνει μιὰ ἄμπουλλα κρασί. Ἐκεῖ ἀκούει καὶ πολλὰ νέα ἀπὸ τοὺς περαστικοὺς ξένους, ποῦ κωνεύουν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἀπ' ἐδῶ καὶ μιὰ ἑβδομάδα εἶδεν ἐκεῖ ἕνα πραγματευτή, ποῦ τρέχει μὲ τῆς πραγματείαις του ἀπὸ χωριὸ 'σὲ χωριὸ καὶ ἀπὸ πόλι 'σὲ πόλι εἰς τὰ πανηγύρια, ποῦ γίνονται κάθε χρόνο 'στῆς ἑορταῖς ἐμπρὸς 'στοὺς Ναούς. Ἐμέρα μεσημέρι τὸν ἔπιασαν 'στὸν δρόμο ἀπὸ τὰς Πλαταιὰς 'στὰς Θήβας μέσ' 'στὴ μέση 'στὸν κάμπο τρεῖς κλέφταις καὶ τοῦ ἐπῆραν ὅλαις τῆς πραγματείαις, καὶ τὸ μουλάρι, καὶ ὅλα τὰ χρήματά του, καὶ τὰ ροῦχα ποῦ φοροῦσε ὡς τὸ πουκάμισο. 'Στὰ ὕστερνὰ τὸν ἄφησαν, ἀφοῦ καλὰ τὸν ἐξυλοφόρτωσαν, καὶ ἔφυγαν μὲ τὰ πράγματα μεσ' 'στὰ χωράφια γελῶντας. Ὁ κακόμοιρος ὁ ἄνθρωπος εἶχε τύχη καὶ δὲν κρατοῦσε ὅλα τὰ χρήματα μαζῆ του, τὰ εἶχεν ἀφήσει μαζῆ μὲ κάτι ἄλλαις πραγματείαις εἰς τὰς Θεσπιὰς εἰς ἕνα φίλον του, διὰ νὰ τοῦ τὰ φυλάγῃ. Πηγαίνει λοιπὸν ἐκεῖ διὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἐμπόριό του παίρνοντας ὅ,τι χρειάζεται· τὸ μουλάρι του ὅμως δὲν τὸ εὑρῆκε, καὶ ἔτσῃ κουβαλεῖ τῆς πραγματείαις του 'στὸν ὦμό του."

„Ὁ κακόμοιρος ὁ ἄνθρωπος! Ἔπιασαν ἄρά γε τοὺς κλέπτας καὶ τοὺς ἐτιμώρησαν;"

Ἡ Εὐτυχὶς ἤρχισε ἀφηγουμένη ὡς ἑξῆς: „Ὁ ἕνας ἀπ' αὐτουνοὺς ἔλαβε τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας του εὐθὺς τὴν ἄλλη νύκτα. Εἶχε 'μβῆ μὲ τὴν βία εἰς τὸ πτωχικὸ 'σπίτι μιᾶς γρηᾶς καὶ ἀνέβηκε εἰς τὸ δωμάτιο ποῦ 'κοιμᾶτο ἡ καϋμένη ἡ γυναῖκα. Δὲν θὰ τὸν ἔμελλε βέβαια διόλου καὶ νὰ τὴν πνίξῃ ἐκεῖ· πρῶτα ὅμως ἤθελε νὰ ρίψῃ ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο τὰ πράγματά της 'στὸν δρόμο, διὰ νὰ τὰ πάρουν καὶ νὰ φύγουν οἱ σύντροφοί του. Ἡ γρηὰ τὸν ἔβλεπε ἀπ' τὸ στρῶμά της μ' ἕνα φόβο! . . . . . Ἀφοῦ τὰ 'ρίξε ὅλα, ἤθελε νὰ ρίξῃ καὶ τὸ στρῶμα, ποῦ 'κοιμᾶται ἡ γυναῖκα. Τὴν ἔβγαλε λοιπὸν ἀπὸ μέσα καὶ ἑτοιμάζουνταν νὰ τὸ φέρῃ 'στὸ παράθυρο· ἀλλὰ ἡ γρηὰ ἦτάν μιὰ πάρα πολὺ πονηρὴ γυναῖκα καὶ ἔπεσε 'στὸ ποδάριά του καὶ ἤρχισε μὲ παρακάλια νὰ τὸν λέγῃ: Σ' ἐξορκίζω, παιδάκι μου, μὴ ρίξῃς τὰ φτωχικὰ κουρέλια μιανῆς δυστυχισμένης γυναίκας εἰς τοὺς πλουσίους γείτονας, γιατὶ τὸ παράθυρο ἐκεῖνο βλέπει 'στὸν κῆπό τους. Ὁ κλέφτης ἀπόρησε καὶ 'πῆγε καὶ ἔσκυψε ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο διὰ νὰ κυττάξῃ τριγύρω ἀπ' τὸ σπίτι καὶ μάλιστα νὰ κατασκοπεύσῃ τὸ πλούσιο γειτονικό. Καὶ καθὼς ἤτανε ἔτσῃ ἴσια μὲ τὴ μέσῃ κρεμασμένος ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο, πῆρε ἡ γρηὰ θάρρος, ἔπιασε τὸν κλέφτη ἀπ' τὰ ποδάρια καὶ τὸν ἔρριξεν ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο. Ἐκεῖνος ἔπεσε ἐπάνω 'σὲ μιὰ μεγάλη πέτρα καὶ ἔσπασε τὸ ραχοκόκαλό του καὶ ξεψύχησε ὕστερα ἀπὸ 'λίγη ὥρα. Τὰ ξεφωνητὰ τῆς γρηᾶς ἐξύπνισαν τὴν γειτονιά, οἱ ἄλλοι κλέφταις τὤκοψαν λάσπη καὶ ἀφῆκαν τὸν πεθαμένο φίλο τους 'στὸν δρόμο. Τὴν ἄλλη τὴν ἡμέρα τὸ πρωῒ εἶδεν ὁ πραγματευτὴς ἐκεῖνος τὸ πτῶμα καὶ ἀνεγνώρισεν ὅτι ἦταν ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς ποῦ τὸν ἐξεγύμνωσαν. Ἦταν ἕνας ξακουσμένος κλέφτης· Ἄλκιμον τὸν ἔλεγαν."

„Οἱ ἄλλοι κλέπται τί ἀπέγειναν;" ἠρώτησεν ἡ Χαριτώ.

„Θὰ Σοῦ τὰ 'πῶ ὅλα, κορίτσι μου· ὅλους τοὺς ἐπάστρευσαν ἀπ' τὴν μέσῃ καθὼς ἔπρεπε. Τώρα, γιὰ κύτταξε, ἔρχεται ὁ πατέρας Σου μὲ τὸν φίλον του, καὶ καθὼς βλέπω θὰ μᾶς πλησιάσουν. Μετὰ τὸ βραδινὸ φαγὶ θὰ Σε διηγηθῶ ἐπάνω 'στὸ δωμάτιό Σου αὐτὴν τὴν ἱστορία πρὶν νὰ κοιμηθοῦμε."

Ἡ Χαριτὼ ἔτρεξε δρομαίως πρὸς προϋπάντησιν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ξένου, οὓς ἐχαιρέτισε φιλοφρόνως καὶ ἠρώτησεν, ἐὰν ὁ μακρὸς καὶ καματηρὸς δρόμος τοὺς ἐκούρασε, ἂν ἤρεσεν εἰς τὸν ξένον ἡ ἀπὸ τοῦ ὄρους θέα καὶ οὕτω ἤρχισε νὰ συνομιλῇ μετ' αὐτοῦ ζωηρῶς. Ὁ πατὴρ εἰςῆλθεν ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὴν οἰκίαν διὰ νὰ ἴδῃ ἂν ἡτοιμάσθη ἡ τράπεζα καὶ ἂν οἱ ἄλλοι δύο προςκεκλημένοι ξένοι προςῆλθον ἤδη, παρεκάλεσε δὲ τὴν κόρην του νὰ ὁδηγήσῃ ἐπὶ μικρὸν ἔτι χρόνον τὸν φίλον του εἰς τὸν κῆπον καὶ νὰ τὸν διασκεδάσῃ. Ἡ Εὐτυχὶς ἐτελείωσε καὶ τὸν τελευταῖον στέφανον καὶ ἐκόμισε τὰ κάνιστρα εἰς τὸν οἶκον.

Ἡ Χαριτὼ ἔδειξεν εἰς τὸν ξένον διαφόρους τοῦ κήπου φυτείας καὶ τέλος ὡδήγησεν αὐτὸν ὑπό τινα θόλον, ὅθεν ἐξετείνετο ἐλευθέρα πρὸς τὸ πεδίον θέα. „Νά, καὶ ἐδῶ εἶνε ὡραῖα", εἶπε μὲ ζωηρὸν ὕφος, „καὶ μάλιστα τώρα τὴν ἄνοιξιν, ὅτε οἱ λειμῶνες εἶνε πλήρεις ἀνθέων καὶ ὅλα τὰ πέριξ δάσῃ μὲ τὸ χλοερὸν πράσινον χρῶμά των λάμπουν εἰς τὸν ἥλιον. Πολλάκις κάθημαι ὁλομόναχη ἐδῶ — ἡ Εὐτυχίς μας ὁμιλεῖ συνήθως πάρα πολὺ — καὶ χαίρουμαι τὴν ὡραίαν καὶ ἥσυχον φύσιν. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς πεδιάδος ταύτης", προςέθηκεν ἡ κόρη μετά τινος σοβαρότητος, „δὲν ἐβασίλευσε πάντοτε ἡ εἰρήνη. Βλέπεις ἐκεῖ εἰς τὴν ὁδὸν πρὸς τὸν Ὀρχομενὸν τὸ λίθινον ἄγαλμα τοῦ λέοντος; Τὸ ἔστησαν οἱ Θηβαῖοι ὡς μνημεῖον εἰς τιμὴν τῶν μαχητῶν, οἵτινες ἔπεσον μαχόμενοι πρὸς τὸν Φίλιππον κατὰ τὴν ἀτυχῆ ἐκείνην μάχην. Εἰς τὰ πεδία ταῦτα εἶνε θαμμένη ἡ ἑλληνικὴ ἐλευθερία. Ἐδῶ ἐπολέμησεν ἐπίσης ὁ Σύλλας κατὰ τῶν στρατηγῶν τοῦ Μιθριδάτου, ἐδῶ ἐπίσης ἐπολέμησαν . . . ., ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν αὐτά, εἶνε λυπηρὰ πράγματα, καὶ γνωρίζεις Σὺ βέβαια τὴν ἱστορίαν καλλίτερα ἀπὸ μίαν κόρην. Ἀπὸ ἐκείνην ἐκεῖ κάτω τὴν ὁδόν, ἥτις διέρχεται ἀπὸ τὴν Λεβάδειαν καὶ Κορώνειαν, θὰ μᾶς ἔλθῃ αὔριον ὁ Φυλλίδας ἐπιστρέφων ἐξ Ἀθηνῶν. Τὸν γνωρίζεις βέβαια. Πόσον χαίρουμαι διὰ τὸν ἐρχομόν του . . . ."

Ἡ ὁμιλία τῆς κόρης, τὴν ὁποίαν σπανίως εἶχε διακόψει ὁ Χαιρέας, αἴφνης ἐσταμάτησε· διότι δοῦλος τις προςεκάλεσεν ἀμφοτέρους εἰς τὸ δεῖπνον.

III.

Οὔτε ὁ Χαιρέας οὔτε ὁ Φιλοκλῆς ἦσαν φίλοι τῶν πολυτελῶν καὶ πολλαπλῶν ἐδεσμάτων καὶ τῶν πολυαρίθμων ὁμοτραπέζων, ἐφ' ᾧ καὶ ὁ Φιλοκλῆς διὰ τὸ προκείμενον δεῖπνον, τὴν κυρίαν τῆς ἡμέρας ἑστίασιν, προςεκάλεσε δύο μόνον ἄλλους ξένους, τὸν Πολίτην, παλαιὸν ἐμπορικὸν φίλον τοῦ Χαιρέα, καὶ τὸν διάσημον συγγραφέα Πλούταρχον. Οὗ-

τος μετα μακρὰν ἐν Ρώμῃ διατριβὴν εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὴν πάτριον παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ του, καὶ ἐπειδὴ ὁ Χαιρέας ἐπεθύμει νὰ γνωρίσῃ προσωπικῶς τὸν πεφημισμένον καὶ σοφὸν ἄνδρα, ὅστις ἀπέλαυε τῆς μεγίστης τοῦ ρωμαίου Αὐτοκράτορος εὐνοίας, ὁ Φιλοκλῆς προσεκάλεσε ἐκεῖνο τὸ ἑσπέρας τὸν ἀρχαῖον φίλον, ὅστις λίαν εὐχαρίστως τὸν συναναστρέφετο, παρ' ἑαυτῷ. Μὲ τὴν σεβαστὴν λοιπὸν οἰκοδέσποιναν καὶ τὴν κόρην οἱ συντράπεζοι συνεποσοῦντο εἰς ἓξ μόνον ἄτομα, ἀνὰ δύο δ' ἐξ αὐτῶν ἄνδρες κατεκλίθησαν ἐπὶ ἑνὸς ἀνακλίντρου, αἱ δὲ γυναῖκες κατὰ τὰ ἑλληνικὰ τῆς ἐποχῆς ἔθιμα ἐπὶ ἑδρῶν. Τὰ τριὰ λοιπὸν ζεύγη ἦσαν ἐν μηνοειδεῖ σχήματι πρὸς ἄλληλα ἐστραμμένα, ἕκαστον δὲ εἶχε πρὸ αὐτοῦ μικρὸν τραπέζιον. Καὶ ταῦτα μὲν διετάχθησαν κατὰ τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν τρόπον, διότι παρὰ Ρωμαίοις μία καὶ μόνη τετράγωνις τράπεζα μετὰ τῶν φαγητῶν ἐφέρετο εἰς τὸν μέσον, ὄπισθεν δ' ἑκάστου ξένου ἵστατο χάριν τῆς ὑπηρεσίας καὶ εἷς δοῦλος. Ἀφοῦ δὲ οἱ ξένοι ἔνιψαν τὰς χεῖράς των — διότι μὲ τὰ δάκτυλα ἔπαιρνον τότε τὰ φαγητά —, παρετέθησαν τὰ διάφορα ἐδέσματα, καλὰ ταῦτα καὶ ἄφθονα, ὡς ἥρμοζεν εἰς πλούσιον οἶκον, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐκτάκτως πολυτελῆ. Δὲν ἔλειπον τὰ θηράματα, αἱ ὄρνιθες καί τινα ἐκ τῶν πτηνῶν, τα ὁποῖα εὑρίσκοντο εἰς τὰ κοιλάδας τοῦ Κηφισσοῦ καὶ παρὰ τὴν Κωπαΐδα, ἥτις ἄλλως καὶ τότε εἶχε τὰς περιφήμους ἐγχέλεις της, ζητουμένας καὶ πωλουμένας ὡς καὶ σήμερον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Δὲν ἦτο ὅμως ἐν Χαιρωνείᾳ πολὺ ἀκριβὸν τὸ λίχνευμα τοῦτο ὡς ἐκ τῆς ἐγγύτητος τῆς λίμνης. Οἱ συνδαιτυμόνες συνδιελέγοντο εὐθύμως καὶ ἀνεπιτηδεύτως, διότι οἱ τρεῖς ξένοι ἦσαν παλαιοὶ γνώριμοι τῆς οἰκογενείας τοῦ Φιλοκλέους, ὁ δὲ Πλούταρχος, ἄνθρωπος τοσοῦτον κόσμον περιηγηθεὶς καὶ τοσαύτην ἀποκτήσας πεῖραν, εἶχε μεγάλην περὶ τοὺς τύπους τῆς συναναστροφῆς δεξιότητα, ὡς εὐγενὴς δὲ καὶ προσηνὴς χαρακτὴρ ταχέως ἀπήλλαξε τὸν Χαιρέαν τῆς πρώτης δειλίας καὶ ἐπιφυλακτικότητός του.

Ἀφοῦ ἐτελείωσε τὸ δεῖπνον καὶ ἐπήνεγκον κατὰ τὸ τέλος αὐτοῦ οἱ ξένοι τὴν συνήθη πρὸς τὸν Ἀγαθοδαίμονα σπονδὴν μὲ ἄκρατον οἶνον, ἀπεσύρθησαν αἱ δύο γυναῖκες εἰς τοὺς κοιτῶνάς των, οἱ δὲ ἄνδρες μετέβησαν εἰς παρακείμενον δωμάτιον, ἐν ᾧ οἱ ὑπηρέται παρεσκεύασαν αὐτοῖς πρὸς πόσιν ἕτερον κρᾶμα οἴνου, ἓν μέρος τοιούτου πρὸς τρία ὕδατος μίξαντες· διότι οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἦσαν ἐγκρατεῖς καὶ νηφάλιοι, προτιμῶντες τὸν ἐλαφρότερον οἶνον. Ἄλλως ἐθεώρουν καὶ τὴν συνδιάλεξιν προτιμοτέραν τῆς πόσεως, ἰδίᾳ δὲ ὁ Πλούταρχος ἐδέσμευε δι' ἀνακοινώσεων ἐκ τοῦ ἀκενώτου θησαυροῦ τῆς πείρας καὶ τῆς πολυμαθείας του τὴν προσοχὴν τῶν φίλων του. Διηγεῖτο περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἐν Ρώμῃ πραγμάτων, περὶ τῶν σοβαρῶν καὶ εὐεργετικῶν προθέσεων τοῦ ἰσχυροῦ Αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ, εἰκόνιζεν ἐν ἀγανακτήσει τὴν ἀποτρόπαιον διαφθορὰν τοῦ ἐν Ρώμῃ ἐκ πάσης γωνίας γῆς συρρεύσαντος ὄχλου, τὴν ἐξαχρείωσιν, τὴν ἀσωτίαν καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν πλείστων ἐκ τῶν προϋχόντων, οἵτινες ἐθεώρουν ἑαυτοὺς δεσπότας ὅλου τοῦ κόσμου καὶ ἐφαίνοντο πιστεύοντες, ὅτι οἱ πρόγονοί των ἵδρυσαν τὸ ἀπέραντον ἐκεῖνο ρωμαϊκὸν κράτος, διὰ νὰ καταπαταλήσωσιν αὐτοὶ τώρα τὰ πλούτη τῶν ὑποτεταγμένων λαῶν. Ἐν τοιαύτῃ πραγμάτων καταστάσει — καὶ εἰς τοῦτο ὅλοι ἦσαν σύμφωνοι — ἡ καλὴ θέλησις ἑνὸς καὶ μόνου, κἂν οὗτος ἦνε Αὐτοκράτωρ, δὲν δύναται πολύ. „Ἀλλ' ὅμως", εἶπεν ὁ Φιλοκλῆς τελευταῖος, „ἂς ὁμολογήσωμεν ἡμεῖς εὐγνωμόνως τὰς εὐγενεῖς προσπαθείας τοῦ συνετωτάτου Μονάρχου μας καὶ κενώσωμεν τὰ ποτήριά μας ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας του". „Καὶ ἡμεῖς αὐτοί", προσέθηκεν εἰς ταῦτα ὁ Πλούταρχος, ἀφοῦ προέπιον πάντες ὑπὲρ τοῦ Αὐτοκράτορος, „ἕκαστος ὅπου ἐτάχθη καὶ κατὰ τὰς δυνάμεις του, ἂς συντελέσωμεν διὰ τῶν ἰδίων πράξεων καὶ τοῦ παραδείγματος πρὸς βελτίωσιν τῶν ἠθῶν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ." Ἐπὶ τούτοις ἠγέρθησαν, καὶ ἐπειδὴ ἦτο ἤδη μεσονύκτιον ἀπεχωρίσθησαν ἐγκαρδίως ἀποχαιρετῶντες ἀλλήλους. Ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Πολίτης ἀπῆλθον, ἕκαστος αὐτῶν ἐν συνοδείᾳ δαδοφοροῦντος δούλου, οἴκαδε πρὸς ἀνάπαυσιν, ὁ δὲ Φιλοκλῆς ὡδήγησε τὸν ἴδιον ξένον εἰς τὸν κοιτῶνά του.

Ἡ Χαριτὼ ἐπῆγε μετὰ τὸ δεῖπνον εἰς τὴν γυναικωνῖτιν, τὸ διὰ τὴν κατοικίαν δηλ. τῶν γυναικῶν προωρισμένον ὀπίσθιον τῆς οἰκίας διαμέρισμα, καὶ ἀφοῦ μετὰ βραχεῖαν συνδιάλεξιν ἐκαλονύκτισε τὴν μητέρα της, ἔσπευσεν εἰς τὸν κοιτῶνα, ὅπου τὴν ἀνέμενεν ἡ τροφός της. Ἡ Εὐτυχίς, ὡς γνωρίζομεν ἤδη, εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ τῇ διηγηθῇ τὴν περὶ τῶν λῃστῶν ἱστορίαν, καὶ αὐτὴ ἡ ἱστορία τόσον ἐβάρυνε τὰ στήθη τῆς ἀγαθῆς γυναικός, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ πρὶν τὴν ἐκστομίσῃ ὅλην. Δὲν ἤργησε λοιπὸν νὰ φέρῃ τὸν λόγον ἀμέσως ἐπὶ τὸ προκείμενον, ἡ δὲ Χαριτὼ δὲν ἀντέστη διόλου.

„Θά Σε διηγηθῶ", εἶπεν ἡ Εὐτυχίς, „αὐτὴν τὴν ἱστορίαν χωρὶς νὰ προσθέσω τίποτε δικό μου, καθὼς δηλ. ὁ Παγκλέων τὴν ἤκουσεν ἀπὸ τὸν πραγματευτὴν καὶ καθὼς ἀληθινὰ ἔγεινεν εἰς τὰς Πλαταιάς. Αὐτὴ ἡ συμμορία ἔφυγεν ἀπὸ τὰς Θήβας, ὅπου ἤρχισε νὰ γίνεται ὕποπτη, καὶ ἦλθεν εἰς τὰς Πλαταιὰς διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐκεῖ τὴν δουλειά της. Εἰς τὰς Πλαταιὰς ἦταν ἕνας σημαντικὸς καὶ πλούσιος ἄνθρωπος, ὁ κὺρ Δημοχάρης, καὶ ἤθελε νὰ δώσῃ εἰς τὸν λαὸν μίαν καλὴν διασκέδασιν, διότι τὸν ἐξέλεξαν αὐτὸ τὸ ἔτος ἄρχοντά των· ἤθελε νὰ δώσῃ μίαν πάλην μονομάχων καὶ μίαν θηριομαχίαν. Εἶχον φθάσει ἤδη εἰς τὴν πόλιν οἱ παλαισταὶ καὶ οἱ θηραταί, ἔφεραν δὲ καὶ τοὺς κακούργους — μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν καὶ μερικαὶ γυναῖκες — οἱ ὁποῖοι εἶχαν καταδικασθῆ νὰ φαγωθοῦν ἀπὸ τὰ ἄγρια ἐκεῖνα θηρία, καὶ εἴχανε πολλὰ τέτοια θηρία ὠμοφάγα καὶ μάλιστα πολλαῖς καὶ φοβεραῖς ἀρκοῦδαις. Ἀλλὰ ὁ μεγάλος περιορισμὸς καὶ ἡ ζέστα ἔγεινε αἰτία νὰ πέσῃ κακὸ θανατικὸ εἰς τὰ ζῶα καὶ τὰ περισσότερα ἐξωλοθρεύθησαν. Τἄρριξαν λοιπὸν μισοπεθαμένα ἐστὸ δρόμο καὶ ἡ φτωχολογιὰ θὰ τἄφαγε ψητά. Τότε οἱ κλέφται ἐσοφίσθηκαν ἕνα πολὺ τολμηρὸ σχέδιον. Πῆραν δηλ. μιὰν ἀρκοῦδα καὶ αὐτοί, ἐσὰν τάχα νὰ ἤθελαν νὰ τὴν μαγειρεύσουν, τὴν ἐξέγδαραν μὲ πολλὴν προσοχὴν ὥστε νὰ μείνουν ἀπείραχτα τὰ ἐνυχοπόδαρά της, καὶ τέλος τὴν ἔκαμαν ἔτσι ποῦ νὰ ἠμποροῦν νὰ βάλουν μέσα, ἀφοῦ τὴν ράψουν, ἕναν ἄνθρωπο. Κατόπιν ἕνας τους ἀπεφάσισε καὶ ἐμβῆκε μέσ' ἐστὸ δέρμα γιὰ νὰ κάμῃ τὴν ἀρκοῦδα, τὴν ὁποίαν ἤθελαν νὰ φέρουν εἰς τὸ σπίτι τοῦ Δημοχάρους διὰ νὰ τοὺς ἀνοίξῃ τὴν νύκτα τὴν πόρτα."

„Ξώρας ἕνα βράδυ ἦλθαν πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς κλέπτας μὲ τὴν ψεύτικη ἀρκούδα, τὴν ὁποίαν εἶχαν φυλαγμένη μέσα 'ς ἕνα μεγάλο κλουβί, 'στὸ 'σπίτι τοῦ Δημοχάρους καὶ τὸν ἐγχειρίζουν μίαν ἐπιστολὴν ἀπὸ ἕνα τάχα παλαιὸ οἰκογενειακὸ φίλον του ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν· ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη ἔλεγεν, ὅτι ὁ φίλος του τῷ ἔστελλε αὐτὸ τὸ λαμπρὸ κυνήγι ὡς δῶρο, διότι ἔμαθεν ὅτι ἐσκόπευε νὰ κάμῃ μίαν θηριομαχίαν. Ὁ Δημοχάρης ἐθαύμασε τὸ μεγάλο θηρίο καὶ 'στὴ χαρά του ἐπάνω διὰ τὴν ἐλευθεριότητα τοῦ φίλου του ἔδωσεν εἰς τοὺς κλέπτας 10 φλουριὰ διὰ τὸν κό-

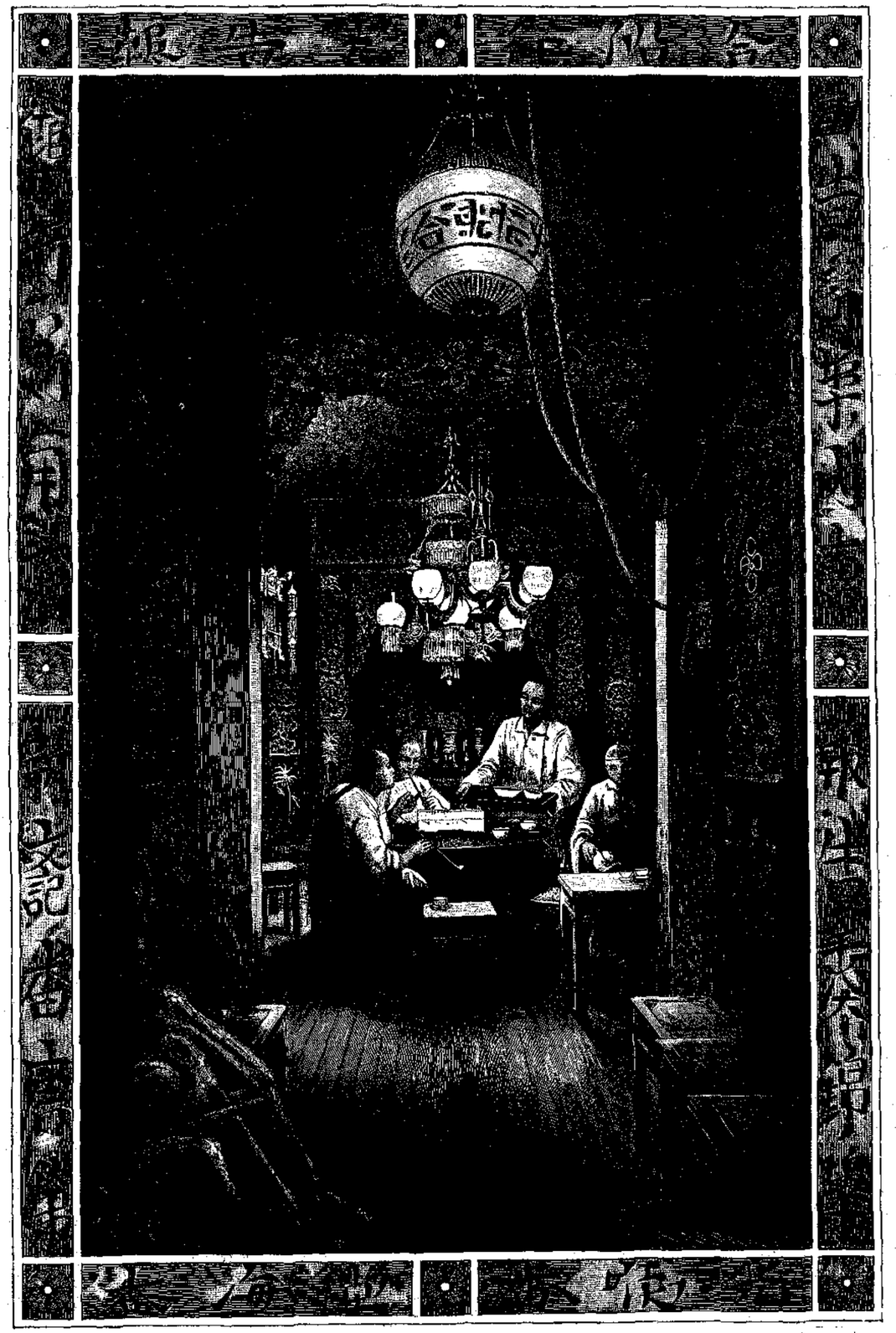

ΚΙΝΕΖΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΕΝ ΑΓΙΩ ΦΡΑΓΚΙΣΚΩ.

πον τους. Εὐθὺς ἔδωκε παραγγελίαν νὰ φέρουν τὸ θηρίον εἰς τὸν κῆπόν του κοντὰ 'στὰ ἄλλα τὰ ζῷά του, συνέστησεν ὅμως εἰς τοὺς δούλους νὰ ἦνε πολὺ προσεκτικοί. Τότε εἶπεν ἕνας ἀπὸ τοὺς κλέπτας:

„Μὴ τὸ κάμῃς αὐτό, ἀφεντικό· τὸ ζῷο εἶνε κατακουρασμένο ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ τὸν μεγάλο δρόμο, καὶ μὴ τὸ βάλῃς κοντὰ 'στὰ ἄλλα τὰ θηρία, τὰ ὁποῖα, καθὼς ἀκούω, δὲν εἶνε ὑγιῆ· βάλ' το καλλίτερα 'ς ἕνα τόπο ἀνοιχτο καὶ δροσερὸ μεσ' 'στὸ σπίτι Σου, κοντὰ 'στὸ νερό, ἂν ἦνε δυνατόν· διότι, καθὼς 'ξεύρεις τοῦ λόγου Σου, αὐτὰ τὰ θηρία ζοῦν μέσα 'στὰ δάση, εἰς ὑγρὰ σπήλαια καὶ εἰς πηγάς." Ὁ Δημοχάρης συγκατένευσεν εἰς τοῦτο καὶ διέταξε νὰ στήσουν τὸ κλουβὶ μεσ' 'στὸ σπίτι του. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς κλέπτας προσεφέρθησαν νὰ φυλάξουν τὴν νύκτα κοντά του καὶ νὰ προσέχουν τὴν ὑγείαν τοῦ θηρίου, ἀλλ' ὁ Δημοχάρης δὲν τὸ παραδέχθηκε, διότι οἱ ἄνθρωποί του ἐγνώριζαν νὰ περιποιηθοῦν τὰς ἄρκτους."

„Κατόπιν ἀφῆκαν οἱ κλέπται ὅλοι μαζῆ τὴν πόλιν καὶ 'πῆγαν καὶ κρύφθηκαν εἰς ἕνα πεσμένο μνημεῖον, τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο 'ς ἕνα ἔρημο μέρος. Ἐκεῖ ἄδειασαν τὰ παλαιὰ φέρετρα καὶ ἔκαμαν μέρος διὰ νὰ βάλλουν τοὺς θησαυρούς, ποῦ θὰ ἔκλεφταν, καὶ κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ὅταν ὅλος ὁ κόσμος κοιμᾶται βαθειά, ἦλθαν 'στὴν πόλι καὶ στάθηκαν 'μπροσθὰ 'στὴν θύρα τοῦ Δημοχάρους ἁρματωμένοι μὲ μαχαίρια καὶ σπαθιά. Αὐτὴ ἦταν ἡ ὥρα ποῦ εἶχαν συμφωνήσει μὲ τὴν ψεύτικη ἀρκοῦδα. Αὐτὴ εἶχε 'βγῆ ἀπὸ τὸ κλουβί της, καὶ ἀφοῦ ἐσκότωσε τοὺς φύλακας, ποῦ 'κοιμοῦνταν κοντὰ 'στὸ κλουβί της, ἐσκότωσε καὶ τὸν θυρωρὸ καὶ ἄνοιξε τὴν πόρτα τοῦ 'σπιτιοῦ. Οἱ σύντροφοί του τότε 'μβῆκαν καὶ αὐτοὶ μέσα, καὶ τοὺς ἔδειξεν ἡ ἄρκτος τὸ δωμάτιο, ποῦ εἶδεν ὅτι ἔβαλαν τὸ βράδυ καὶ ἐκλείδωσαν ὅλα τὰ ἀσημικά. Σπάνουν λοιπὸν τὴν πόρτα, καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοὺς λέγει, νὰ πάρῃ ὁ καθένας τόσα πράγματα, ὅσα 'μπορεῖ νὰ κουβαλήσῃ μονάχος του ἕως τὸ μέρος ἐκεῖνο ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι, καὶ ὕστερα πάλιν νὰ ξανάλθουν 'γλήγωρα, διὰ νὰ πάρουν κ' ἄλλα. Ὁ ἀρχηγὸς ἔμεινε 'στὸ κατώφλοιο καὶ φύλαγε, καὶ ἡ ἄρκτος ἔκαμνε περίπατο μεσ' 'στὸ σπίτι διὰ νὰ τρομάξῃ καὶ νὰ διώξῃ ἀν τυχὸν καὶ σηκωθῆ κανεὶς δοῦλος. Τὰ πράγματα ὅμως 'πῆραν κακὸ τέλος. Ἕνας δοῦλος, ὁ ὁποῖος ἐξύπνησε μὲ τὸν θόρυβον, βγῆκε κρυφὰ-κρυφὰ ἔξω ἀπ' τὸ δωμάτιό του, καὶ καθὼς εἶδε τὴν ἀρκοῦδα νὰ περπατῇ ἔτσι ἐλεύθερη ἀπάνου κάτω μεσ' 'στὸ 'σπίτι, τραβήχθηκε μὲ προσοχὴ ὀπίσω καὶ διηγήθηκεν εἰς τοὺς ἄλλους ὅ,τι εἶδε. Ἐξαφνα 'φωτίσθηκε τό 'σπίτι μὲ λαμπάδαις καὶ μὲ φανάρια καὶ μὲ κάθε εἴδους φῶς, καὶ ὅλοι οἱ δοῦλοι βγῆκαν ἔξω μὲ μαγκούραις καὶ μὲ λόγχαις καὶ μὲ γυμνὰ σπαθιά. Μεγάλα μαλλιαρὰ σκυλιὰ τοῦ κυνηγιοῦ ἀφῆκαν νὰ ὁρμήσουν ἐπάνω 'στὴν ἀρκοῦδα."

„Ὁ κλέφτης ποῦ ἐφύλαγε κάτω ἔφυγεν ἀπο τὴν αὐλὴ καὶ ἔβλεπεν ἔξω ἀπ' τὴ θύρα μὲ πόσον θάρρος ἡ ἀρκοῦδά του πάλευε μὲ τοὺς σκύλους καὶ πῶς πολεμοῦσε μὲ τόν θάνατον. Ἡ ψεύτικη ἀρκοῦδα δὲν ἠθέλησε διόλου νὰ προδοθῇ καὶ ἀφοῦ ἐγυρνοῦσεν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ἄλλοτε ὁρμῶντας καὶ ἄλλοτε τραβηῶντας ὀπίσω, τέλος ξέφυγεν ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ βγῆκε 'στὸ δρόμο. Τότε ὅμως ὥρμησαν ἐπάνω της ἀπὸ ἕνα πλαγινὸ μικρὸ δρόμο πολλὰ ἄγρια σκυλιὰ καὶ μαζῆ μὲ τὰ ἄλλα τὴν κατεσπάραξαν. Ἅμα εἶδε νὰ τυραννιέται ἔτσι ὁ σύντροφός του θέλησεν ὁ ἀρχηγός, ποῦ ἔμεινεν ἀκόμη ἐκεῖ μαζῆ μὲ τοὺς δούλους τοῦ Δημοχάρους μέσα 'στὸν ἄλλο τὸν κόσμο, νὰ τὸν βοηθήσῃ, καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζῃ: „Τί φοβερὸν πρᾶγμα! θὰ χάσωμεν, κρῖμα, τὴν μεγάλη, τὴν ἀκριβὴ τὴν ἀρκοῦδα. Θὰ τὴν σκοτώσετε ἔτσῃ, ἁμαρτία ποῦ εἶνε!"

[ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.] *(ἕπεται συνέχεια.)*

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ.

Φθινόπωρον καὶ ποιηταί. — Πέτασοι καὶ χελιδόνες. — Τὰ θύματα τῶν θεάτρων καὶ τὰ θύματα τοῦ φθινοπώρου. — Κάστανα καὶ παραμύθια. — Φθινοπωρινὸς περίπατος. — Φθινοπωρινὸν προϊόν. — Θεωρία περὶ τῶν Ἡμερολογίων. — Δὲν εἶμαι θαυμαστής σας!

Ὅταν ἀναγινώσκω τὰς μελαγχολικὰς στροφὰς τινῶν ποιητῶν μας περὶ τοῦ φθινοπώρου, καὶ βλέπω ἐν αὐταῖς ὅτι τα κίτρινα φύλλα τῶν δένδων πίπτουσι μετὰ ξηροῦ κρότου καὶ ὅτι ὁ ἄνεμος θρηνεῖ διὰ μέσου τῶν γυμνῶν κλάδων, δὲν εἴξεύρω τί νὰ πιστεύσω, τοὺς πλήρεις ἰδανικοῦ ὀφθαλμοὺς τῶν ποιητῶν ἢ τοὺς ἰδικούς μου.

Πένθιμον τὸ φθινόπωρόν μας! ὅμοιον πρὸς τὸ ῥομαντικὸν φθινόπωρον τοῦ Μιλβοά! . . . . Δὲν τοῖς ἀρέσκει λοιπὸν ὅπως εἶνε καὶ τὸ θέλουσι κομμένον κατὰ τὸ patron των εὐρωπαϊκῶν φθινοπώρων;

Τὸ φθινόπωρον παρ' ἡμῖν εἶνε σχεδον ἐπάνοδος τοῦ ἔαρος. Ἡ φύσις, ἣν εἶχε κατακαύσει τὸ θέρος, ἀναλαμβάνει τὴν δροσερότητα αὐτῆς· τὰ φυλλώματα, ἅτινα εἶχον γείνῃ τεφρὰ ἐκ τοῦ καύσωνος, πρασινίζουσι· ὁ ἥλιος, ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος ἀφρικανικὸς ἥλιος, διαχέει νῦν γλυκὺ θάλπος κ' ἐν ᾧ πρότερον τὸν ἀπεφεύγομεν ὡς ἄσπονδον ἐχθρὸν τώρα τὸν ἐπιζητοῦμεν ὡς προσφιλῆ φίλον.

Ἀλλ' ὅπως ὅταν ἐξερχώμεθα τῆς θερμῆς ἀτμοσφαίρας χοροῦ ῥιγοῦμεν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας, ὡς ἡ Ἱσπανὶς τοῦ Βίκτορος Οὐγγώ, ἥτις:

sentit en frissonant sur son épaule nue
glisser le souffle du matin,

ὁμοίως ἐξελθόντες τῆς καμίνου τοῦ θέρους αἰσθανόμεθα ὀλίγην ψύχραν τὰς ἑσπέρας, ἰδίως μετὰ τὰς βροχάς, ἃς μετὰ τόσης δίψης προσεδόκα τὸ αὐχμηρὸν ἔδαφός μας.

Οἱ ψιάθινοι λοιπὸν πέτασοι, καὶ αἱ ἀνοικτοῦ χρώματος ἐσθῆτες, καὶ οἱ λεπτοὶ ἐπενδύται ἐξαφανίζονται κατὰ μικρὸν ἐκ τῶν πλατειῶν καὶ τῶν περιπάτων, καὶ καταφεύγουσιν εἰς τὰ βάθη τῶν κιβωτίων, εἰς θερμοτέραν ἀτμόσφαιραν. Ἀπαράλλακτα ὅπως αἱ ῥιγηλαὶ χελιδόνες, αἱ ἐγκαταλείπουσαι τὰς φωλεάς των καὶ ἐκτελοῦσαι κατ' ἀντίστροφον διεύθυνσιν τὸ ταξείδιον τοῦ ἔαρος· αἱ στέγαι, τὸν Νοέμβριον ἰδίως, θὰ μείνωσιν ἔρημοι καὶ σιγηλαί· θὰ παύσῃ τὸ κωτύλον καὶ διακοπτόμενον ἐκεῖνο κελάδημα, ὁ εὔθυμος τῶν πτερυγισμῶν των θροῦς, καὶ δὲν θὰ βλέπομεν ὑπὸ τὸ γεῖσον ἢ ἐπὶ τοῦ παραθύρου δύο μικροὺς μαύρους ἀπαστράπτοντας ὀφθαλμοὺς μετὰ περιεργίας ἀτενίζοντας ἐφ' ἡμᾶς· τὰ πτερωτὰ κερβάνια, αἱ ἐναέριοι συνοδεῖαι θ' ἀναχωρήσωσι· ἴσως ἐξ ἄλλων χωρῶν ἀνεχώρησαν ἤδη· παρ' ἡμῖν κάμνουσιν εἰσέτι τὰς προπαρασκευὰς τοῦ ταξειδίου των.

„Συναντῶνται καθ' ἑκατοντάδας, λέγει ὁ Γκωτιὲ εἰς ἀπαραμίλλους στίχους, συσκεπτόμεναι περὶ τῆς ἀναχωρήσεώς των. Ἡ μία λέγει: Ὦ πόσον ὡραῖα εἶνε ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως!

Ἕκαστον ἔτος πηγαίνω καὶ κάμνω τὴν φωλεάν μου εἰς τας μετώπας τοῦ Παρθενῶνος. Ἡ φωλεά μου βύει τὴν ὀπὴν σφαίρας τηλεβόλου.

Ἡ ἄλλη: Ἔχω τὸν μικρόν μου κοιτῶνα εἰς τὴν Σμύρνην, εἰς τὴν ὀροφὴν ἑνὸς καφενείου. Οἱ Χατζῆδες μετροῦσι τοὺς κόκκους τοῦ ἐξ ἠλέκτρου κομβολογίου των ἐπὶ τῆς φλιᾶς, ὑπ' ἀκτῖνός τινος θερμαινόμενοι.

Αὕτη: κατοικῶ ἐν τρίγλυφον ἐπὶ τοῦ ἀετώματος ναοῦ τινος τῆς Βαλβέκ, καὶ ἀναρτῶμαι ἐξ αὐτου μὲ τοὺς ὄνυχάς μου ἐπὶ τῶν μικρῶν μου νεοσσιῶν.

Ἡ πέμπτη: θὰ σταματήσω, διότι τὸ γῆρας μὲ βαρύνει πως, εἰς τοὺς λευκοὺς ἐξώστας τῆς Μελίτης, μεταξὺ τοῦ κυανοῦ ὕδατος καὶ τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ.

Πᾶσαι: Αὔριον πόσα μίλια θὰ διανύσωμεν, θὰ διέλθωμεν σκιερὰς πεδιάδας, λευκὰς κορυφάς, κυανᾶς θαλάσσας, ἐπικεντώσας δι' ἀφροῦ τὴν ἔκτασίν των.

Διὰ κραυγῶν καὶ πτερυγισμῶν, ἐπὶ στενῆς κορωνίδος, οὕτω φλυαροῦσιν αἱ χελιδόνες, βλέπουσαι ἐπερχομένην τὴν σκωρίαν τοῦ δάσους.

Ἐννοῶ ὅσα λέγουσιν, διότι ὁ ποιητὴς εἶνε πτηνόν· ἀλλ' εἶνε αἰχμάλωτος, καὶ ἡ ἀνάπτησίς του προσκρούει εἰς ἀδιάρρηκτον σιδηροῦν πλέγμα·

Πτέρυγας! πτέρυγας! πτέρυγας! ὡς ἐν τῷ ᾄσματι τοῦ Ροῦκερτ. Ὅπως πετάξω μετ' αὐτῶν ἐκεῖ κάτω, εἰς τὸν χρυσοῦν ἥλιον, εἰς τὸ χλοερὸν ἔαρ!

* * *

Ἂν δὲν ἔχωσι δίκαιον νὰ κλαύσωσι διὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ φθινοπώρου οἱ ποιηταί, ἔχουσιν ὅμως πληρέστατον δίκαιον νὰ θρηνήσωσιν οἱ ἐξοχικοὶ ξενοδόχοι καὶ καφεπῶλαι, οἱ θεατρῶναι καὶ οἱ ἐργολάβοι τῶν λουτρῶν.

Ἐκεῖ ἔνθα ἐπεκράτει ζωὴ καὶ κίνησις, τώρα ἐπικρατεῖ σιγὴ καὶ ἐρημία. Ὁ Ἰλισσὸς τὰς ἑσπέρας εἶνε βεβυθισμένος εἰς σκοτίαν· σκιαί τινες μόνον διακρίνονται περὶ τὸ μεσονύκτιον· ἴσως εἶνε αἱ σκιαὶ τῶν δολοφονηθέντων μελοδραμάτων καὶ τῶν σφαγέντων ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς ὑπὸ τῶν *Στραγγαλιστῶν*, τῶν *Πειρατῶν* καὶ τόσων ἄλλων συμμοριῶν.

Τὸ φθινόπωρον μετὰ τῶν γαλλίδων καὶ ἰταλίδων ἠθοποιῶν παρέσυρε καὶ τοὺς ἀνυποδήτους καὶ ῥυπαροὺς ἀγυιόπαιδας, οἵτινες παρατάσσοντες τὰ μικρὰ πύραυνά των — ἀπὸ τοῦ πρῴην καταστήματος τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων, τοῦ μεταβληθέντος διαδοχικῶς εἰς ἄσυλον τῶν ἐξ Αἰγύπτου προσφύγων, εἰς στρατῶνα, εἰς καπνοκοπτήριον, εἰς στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον καὶ νῦν πάλιν εἰς καπνοκοπτήριον, μέχρι τῶν λουτρῶν τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἅτινα ἔχουσι τόσον μόνον νερὸν ὅσον ἀρκεῖ διὰ νὰ πνιγῇ ἡ ἰδρύσασα αὐτὰ ἐπιχείρησις, καὶ νὰ καταποντισθῶσι περὶ τὰς πεντακοσίας χιλιάδας δραχμῶν, — καὶ ὀπτῶσι κώνους ἀραβοσίτου φωνάζοντες ἀγρίως πρὸς τοὺς διαβαίνοντας,

— Ἀραπόσταρα, μουσιού, ἀραπόσταρα!

Ἀντ' αὐτῶν θὰ στηθῶσι μετ' ὀλίγον ἐν ταῖς γωνίαις τῶν ὁδῶν τὰ μαγκαλάκια τῶν καστανοπωλῶν, τὰ προαναγγέλλοντα τὸν χειμῶνα καὶ φέροντα εἰς τὸν νοῦν μας τόσον γλυκείας ἀναμνήσεις, τὸ ἀνεπιστρεπτεὶ πτερυγίσαν ἀμέριμνον παρελθόν, ὅτε παιδία συνεσφιγγόμεθα περὶ τὴν ἑστίαν, καὶ ἡ πολιὰ μάμμη σκτινοβολοῦσα ἐξ εὐτυχίας ἐν μέσῳ τοῦ κύκλου ἐκείνου τῶν προσφιλῶν μορφῶν, μᾶς διηγεῖτο κανὲν παραμυθάκι καὶ ἡμεῖς ἠκροώμεθα μὲ λάμποντας ἐκ περιεργίας ὀφθαλμούς, παύοντες τὸ μάσσημα τοῦ καστάνου ὅτε ἡ ἱστορία τοῦ Δράκου ἢ τῆς Βασιλοπούλας ἔφθανεν εἰς τὸ κατακόρυφον τοῦ ἐνδιαφέροντος· ἐκαίομεν ἐνίοτε τοὺς μικροὺς δακτύλους μας λαμβάνοντες τὰ συρίζοντα κάστανα ἐκ τῶν ἀνθράκων· ἀλλὰ βραδύτερον ἐμάθομεν τί ἀληθῶς σημαίνει ἐκβάλλειν τὰ κάστανα ἐκ τῆς πυρᾶς.

Τώρα πάλιν θ' ἀρχίσῃ, μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ βασιλέως, ὁ ἐπὶ τῆς πλατείας τῶν ἀνακτόρων περίπατος ἀπὸ τῆς ἑνδεκάτης μέχρι τῆς μεσημβρίας, ὅτε ἡ μουσικὴ τῆς φρουρᾶς ἀνακρούει ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ὑπὸ τὴν δενδροστοιχίαν τῶν σχοίνων βαδίζει ἡ ἐκλεκτὴ κοινωνία, βουλευταὶ καὶ τραπεζῖται καὶ καθηγηταὶ Πανεπιστημίου καὶ αἱ ἐπὶ κοινωνικῇ τάξει καὶ καλλονῇ διαπρέπουσαι δέσποιναι καὶ δεσποινίδες· ἔξω τοῦ διαφράγματος τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου, ἐγγὺς τῆς μουσικῆς, συμφύρονται ἀναμὶξ φουστανελλοφόροι καὶ φοιτηταὶ καὶ γυναῖκες τοῦ λαοῦ κρατοῦσαι ἀπὸ τῆς χειρὸς μικρόν τινα μέλλοντα ψηφοφόρον ἀπομυζῶντα τὸν δάκτυλόν του· ἐνίοτε διὰ μέσου τῆς ὑάλου παραθύρου τῶν ἀνακτόρων φαίνεται ἡ μορφὴ τοῦ βασιλέως ἢ τῆς ἀγαπητῆς βασιλίσσης, ἢ τοῦ διαδόχου, ὅστις συγκεντρόνει ἐν ἑαυτῷ τόσα ὄνειρα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς! Τί δὲν θὰ ἔδιδον οἱ μακρὰν τῆς Ἑλλάδος βιοῦντες, οἱ διῳωντες πατρίδα, διὰ ν' ἀπολαύσωσι ἑνὸς τοιούτου περιπάτου! . . .

* * *

Ἐν ᾧ τὰ χνοώδη ῥοδάκινα σπανίζουσιν ἤδη καὶ οἱ τραγανοὶ *ῥοδίταις*, οἱ δια τὸ κόκκινον χρῶμά των ἴσως ἀποκαλούμενοι ἐνιαχοῦ *τουρκοπούλαις*, ὑπερτιμῶνται, ἤρχισαν νὰ φυτρώνουν τὰ *Ἡμερολόγια*. Τὸ φθινοπωρινὸν τοῦτο προϊὸν σήμερον δὲν εἶνε ἀπαραίτητον εἰς πᾶσαν τράπεζαν. Τα ἡμερολόγια ἀνεπλήρουν μεγάλην ἀνάγκην ἐφ' ὅσον δὲν ὑπῆρχον περιοδικά· ἦσαν οἱ διερμηνεῖς τῆς φιλολογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς κινήσεως τοῦ ἔθνους μας· μετεβίβαζον εἰς τὸν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ξένην ἕλληνα κάτι τι ἀπὸ ὅλα, μίαν θεολογικὴν διατριβήν, μίαν ἰατρικὴν πραγματείαν, ἓν κοινωνικὸν σκαλάθυρμα, ἓν ποίημα ἢ ἕνα μύθον καὶ ὁ ταλαίπωρος ἕλλην ἀναγνώστης ἀφ' οὗ κατεβρόχθιζεν ἅπαξ αὐτὰ καὶ τ' ἀνεμάσσα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, ὡς μηρυκαστικὸν τετράπουν τὸν καταποθέντα χόρτον, περιέμενε τὸ ἑπόμενον ἔτος διὰ νὰ θρέψῃ πάλιν τὸν ἐγκέφαλόν του.

Νῦν ὅμως ὅτε ἐκδίδονται τόσα περιοδικά, εἰκονογραφημένα καὶ μή, τινὰ εἰδικά, ἀρχαιολογικά, νομικά, ἰατρικά, ἢ δημοσιεύοντα μόνον μυθιστορήματα, ἢ μόνον ποιήματα ὡς ὁ *Ζακύνθειος Ἄνθών*, ἄλλα δὲ *ἀπὸ ὅλα*, ὄντα εἶδος ἡμερολογίων κατὰ ἑβδομαδιαίας ἢ δεκαπενθημέρους δόσεις, νῦν ὅτε αἱ ἐφημερίδες, κατὰ μίμησιν τῶν εὐρωπαϊκῶν, δὲν ἔχουσι ξηρὸν πολιτικὸν χαρακτῆρα, ἀλλ' ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς περιωνυμίδος μιᾶς ἠθοποιοῦ, περὶ τοῦ Βίσμαρκ καὶ περὶ τοῦ πίλου τοῦ κ. Τρικούπη, περὶ μιᾶς συνωμοσίας ἐν Ἱσπανίᾳ καὶ περὶ τῆς ἐπιτυχίας δράματός τινος ἐν Παρισίοις, ποῖον κενὸν πληροῦσι τὰ ἡμερολόγια ταῦτα;

Μεθ' ὅλα ταῦτα τὰ Ἡμερολόγια δὲν εἶνε ὅλως ἄχρηστα, ὡς θὰ ἐδικαιοῦτό τις νὰ νομίζῃ· παρ' ἡμῖν τὸ ἀναγινώσκειν δὲν ἐγένετο ἔτι συνήθεια, ἰδίως δὲ το ἀναγινώσκειν ἐπὶ πληρωμῇ· ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ πατὴρ εὐθὺς ἅμα τὸ τέκνον του δύναται ν' ἀναγινώσκῃ, θεωρῇ καθῆκον αὐτοῦ νὰ τὸ ἐγγράψῃ συνδρομητὴν εἰς illustrated magazine τι ὅπως καὶ νὰ τῷ ἀγοράσῃ ἄρτον καὶ ἐνδύματα· τὰ βιβλία ἐκεῖ, καὶ πολλαχοῦ, θεωροῦνται πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης· ἐκ τούτου τὸ σμῆνος ἐκεῖνο τῶν ἐκδόσεων, τὸ εἰς χιλιάδας καὶ οὐχὶ

σπανίως εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδων ἀντιτύπων. Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἐννοοῦμεν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀδάπανον τὴν ἀνάγνωσιν. Διὰ τοῦτο δὲν δανειζόμεθα ὑποδήματα οὐδὲ χιτῶνας, ἀλλὰ δανειζόμεθα βιβλία· θεωροῦμεν ἐντροπήν μας νὰ ζητήσωμεν παρὰ τοῦ παντοπώλου να μᾶς χαρίσῃ καφὲν ἢ παρὰ τοῦ κηπουροῦ σταφυλός, ἀλλὰ θεωροῦμεν φυσικὸν νὰ ζητῶμεν παρὰ τῶν συγγραφέων νὰ μᾶς προσφέρωσι τὰ βιβλία των, ἔχομεν μάλιστα τὴν ἀξίωσιν ὅτι καὶ ὑποχρεοῦμεν αὐτοὺς διὰ τῆς αἰτήσεώς μας. Μὴ δὲν τοῖς ἀποδεικνύομεν οὕτω τὴν ἐκτίμησιν ἡμῶν;

Οἱ ἐκδόται λοιπὸν τῶν ἡμερολογίων *ἐπιβάλλοντες* διὰ τῶν σχέσεων αὐτῶν καὶ τῶν φίλων τὴν ἀγορὰν χιλίων ἢ χιλίων πεντακοσίων ἀντιτύπων καὶ διασκορπίζον τες αὐτὰ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν, ἀναγκάζουσι χιλίους ἢ χιλίους πεντακοσίους ἀνθρώπους καὶ μετ' αὐτῶν ἄλλους δεκακισχιλίους νὰ γίνωσιν ἀναγνῶσται (οὐχὶ βεβαίως κατὰ τὴν φρασεολογίαν τῶν Πλακιωτῶν, οἵτινες ἀποκαλοῦσιν ἀναγνώστην τὸ ὑπομονητικὸν τετράπουν πρὸς ὃ ἀρέσκεται ὁ Ὅμηρος νὰ παραβάλλῃ τὸν Αἴαντα) ἐν ᾧ ἄλλως οὗτοι, αὐτοβούλως, ἄνευ ἐξωτερικῆς πιέσεως, οὐδεμίαν προθυμίαν θὰ ἠσθάνοντο νὰ βαρύνωσι το πνεῦμά των διά τινων γνώσεων καὶ νὰ ἐλαφρύνωσι το βαλάντιόν των κατά τινας δραχμάς.

Ἀλλὰ τὰ Ἡμερολόγια ταῦτα γίνονται παραίτια καὶ του ἑξῆς κακοῦ: ἐπαυξάνουσι τὸ χάος, ὅπερ ἐπικρατεῖ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν φιλολογίᾳ ἐκ τῆς ἐλλείψεως συστηματικῆς κριτικῆς, τοποθετούσης ἕκαστον γράφοντα εἰς τὴν θέσιν του. Τὰ ἡμερολόγια βλαστολογοῦντα ὅθεν ἂν δυνηθῶσιν καὶ ἐκ τῶν ἐξεχόντων ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ ἐκ τῶν πρωτοπείρων ἔτι παρουσιάζουσι συμπεφορμένα ὀνόματα μεγάλα μετ' ὀνομάτων ἀσημάντων· ἡ δὲ μνήμη τῶν μακρὰν ἰδίως ἀναγνωστῶν, συγκρατεῖ μετὰ τῆς αὐτῆς εὐλαβείας καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ραγκαβῆ καὶ τοῦ Παράσχου καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τυχόντος ἀδοκίμου στιχοπλόκου ἢ μεταφραστοῦ.

Τοῦτο ἔπαθα ἐγὼ ὅτε ἦλθον εἰς Ἀθήνας. Ἐν τῷ κήπῳ τοῦ μακαρίᾳ τῇ λήξει θεάτρου Ἀπόλλωνος τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐλεύσεώς μου ἐγνώρισά τινα, τοῦ ὁποίου ἔβλεπον το ὄνομα ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἔν τινι ἡμερολογίῳ. Εἶχε δύο ἐπαγγέλματα: γραφεὺς ἔν τινι ὑπουργείῳ καὶ συγγραφεὺς ἡμερολογίου· ἕκαστον ἔτος ἐδημοσίευε μίαν μετάφρασιν καὶ καθησύχαζεν ὁ φιλολογικὸς κνησμός του. Ἐγὼ ὅμως, τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ δὲν εἶχον συνειθίσῃ ἔτι να βλέπωσι τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα ὅπως ἦσαν ἀλλ' ὅπως τὰ ἐφανταζόμην ἐξ ἀπόπτου, συνεκινήθην, τῷ ἔσφιγξα θερμῶς τὴν χεῖρα, καὶ τῷ εἶπον:

— Ὦ, σᾶς γνωρίζω πρὸ τόσου καιροῦ, εἶμαι θαυμαστής σας!..

Ἔπειτα ὅτε διελύθη ἡ ὁμίχλη προ τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ εἶδον εὐκρινῶς τριγύρω μου ἠσχύνθην διὰ τὸν θαυμασμὸν ἐκεῖνον, ὅστις μοὶ ἐφαίνετο ὡς ἀπάτη πρὸς τὸν ἑαυτόν μου, καὶ πολλάκις ὅταν συναντῶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καθ' ὁδὸν μοὶ ἐπῆλθε κατὰ νοῦν νὰ πλησιάσω καὶ τῷ εἴπω:

— Ὦ, κύριε δὲν εἶμαι θαυμαστής σας, λησμονήσατε τί σᾶς εἶπα μίαν φοράν!

Καὶ διὰ τῆς ἐξομολογήσεως αὐτῆς νὰ ἐλαφρύνω τὴν συνείδησίν μου.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ.

Η „ΚΙΝΕΖΙΚΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΕΝ ΑΓΙΩ ΦΡΑΓΚΙΣΚΩ".

1. ΑΛΦΡΕΔΟΣ ΚΡΟΥΠ (ἐν σελ. 273). Ἐν ταῖς κριτιμωτέραις περιόδοις τῆς ἱστορίας της ἡ Γερμανία ηὐτύχησε νὰ ἔχῃ ἀκριβῶς τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, ὧν εἶχεν ἀνάγκην πρὸς θεμελίωσιν τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ μεγαλείου της. Μεταξὺ τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ τῇ 2/14. Ἰουλίου ἀποβιώσας Ἀλφρέδος Κρούπ, παρασχὼν τῇ πατρίδι του ὑπηρεσίας, ὑπολειπομένας μόνον τῶν τοῦ Αὐτοκράτορος, τοῦ Βίσμαρκ καὶ τοῦ Μόλτκε. Αὐτὸς παρέδωκεν εἰς χεῖρας τῶν στρατιωτῶν τῆς πατρίδος του ὅπλα ὑπέρτερα τῶν ἐχθρικῶν καὶ εἰς αὐτὸν κατὰ μέγα μέρος ὀφείλονται αἱ νίκαι εἰς τρεῖς ἀλληλοδιαδόχους πολέμους. Ζήσας δὲ ὡς ἁπλοῦς πολίτης οὐδέποτε ἐπεδίωξε τιμάς, ἀλλ' ἠρκέσθη μόνον εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ καθήκοντός του πρὸς ὄφελος τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ ὁποία δὲν θ' ἀποκαλῇ αὐτὸν μόνον „βασιλέα τῶν κανονίων", ἀλλὰ καὶ θεράποντα τῆς εἰρήνης. Διότι ἡ βιομηχανικὴ αὐτοῦ δραστηριότης δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὴν κατασκευὴν τηλεβόλων, ἀλλ' ἐπρομήθευε σιδηροδρομικὰς μηχανάς, τροχιὰς καὶ ἄλλα χαλύβδινα καὶ σιδηρᾶ ἀντικείμενα, ὧν τὸ μονοπώλιον μέχρις ἐσχάτων εἶχον ἀποκλειστικῶς τὰ μεγάλα σιδηρουργεῖα τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ἀγγλίας. Παγκοσμίου ἐπίσης ἀπολαύουσι φήμης τὰ εὐεργετικὰ καθιδρύματά του χάριν τῶν ἐν τοῖς ἐργοστασίοις του ἐργαζομένων ἐργατῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των. Ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 75 ἐτῶν μὲ τὴν συναίσθησιν ὅτι ὁ βίος του ὑπῆρξεν ἐπωφελὴς καὶ εὐεργετικὸς δι' ἅπαντας, ὅσοι συνειργάσθησαν μετ' αὐτοῦ.

Περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ ἐγράφησαν καὶ παρ' ἡμῖν οὐκ ὀλίγα, ὥστε εἶνε περιττὸν νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ ἡμεῖς τὰ αὐτά, ἀρκούμεθα μόνον νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του ἐμορφώθησαν ἀξιόλογοι ὑπάλληλοι καὶ μηχανικοί, οἵτινες καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του θὰ ἐξακολουθήσωσι τελειοποιοῦντες τό ἔργον του καὶ ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ φυλάσσοντες τὴν δόξαν, ἣν ζῶντος αὐτου ἀπέκτησαν τὰ ἐργοστάσιά του.

2. Η ΓΥΝΗ ΕΝ ΜΑΡΟΚΚΩ (ἐν σελ. 277). Ἔν τινι τῶν προηγουμένων τευχῶν τῆς „Κλειοῦς" ἐγράψαμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν κατοίκων τῆς ἀπομεμακρυσμένης ταύτης χώρας τῆς βορείου Ἀφρικῆς, παραθέσαντες συγχρόνως ἑτέραν ἀξιόλογον εἰκόνα τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου, ὅστις ἔγραφε καὶ τὴν σήμερον δημοσιευομένην. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ διεσώθη μέχρι τῆς σήμερον ἀνόθευτος ὁ πρωτογενὴς χαρακτὴρ τοῦ ἀραβικοῦ πληθυσμοῦ, μὴ ἐπηρεασθεὶς εἰςέτι ὑπὸ τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ, ὡς τοῦτο συνέβη ἤδη ἐν Ἀλγερίῳ καὶ Τύνιδι. Τὰ αὐτὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, τὸν αὐτὸν περιορισμὸν καὶ τὴν αὐτὴν αὐστηρότητα ἐν τῇ κοινωνικῇ θέσει τῶν γυναικῶν εὑρίσκομεν καὶ σήμερον παρὰ τῷ λαῷ τούτῳ, ὅπως καὶ ἄλλοτε, ὅτε ἐδέσποζεν ἐν τῇ ἱσπανικῇ Γρανάδᾳ. Ἀλλ' εἰς τὰς γυναῖκας ταύτας, καὶ πρὸ πάντων τὰς ἀνηκούσας εἰς τὰς εὐπορωτέρας τάξεις, ῥέει ἐν ταῖς φλεψὶν ἀμιγὲς ἀραβικὸν αἷμα· εἶνε ῥαδιναὶ τὸ ἀνάστημα καὶ εὐλύγιστοι, ἔχουσιν ἁβρὰ μέλη, λεπτοφυεῖς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου, μικρὸν τὴν κεφαλὴν καὶ φλογερῶς ἀκτινοβολοῦντας ὀφθαλμούς. Διὰ τοιούτων προσόντων πεπροικισμέναι εἶνε ἀδύνατον νὰ αἰσθάνωνται ἑαυτὰς εὐτυχεῖς εἰς τὸν περιορισμόν, ἐν ᾧ ζῶσιν. Ἀλλὰ σπανίως εἰςχωρεῖ βέβηλον βλέμμα εἰς τὰ δώματα τοιαύτης Μαροκκινῆς κυρίας, καθειργμένος ἐντὸς τοῦ πυκνῶς περικαλύπτοντος αὐτὴν μυστηριώδους πέπλου· οὕτω διέρχεται λοιπὸν καὶ αὐτὴ τὸν βίον της χωρὶς κἂν νὰ ἔχῃ συναίσθησιν αὐτου, ἐν παιδικῇ ἀφελείᾳ, μὴ γνωρίζουσα ἄλλον κόσμον ἐκτὸς τοῦ γυναικωνίτου καὶ μὴ ἔχουσα ἄλλας ἐπιθυμίας παρὰ μόνον τὸν ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας νωχελῆ καλλωπισμόν.

3. ΚΙΝΕΖΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΕΝ ΑΓΙΩ ΦΡΑΓΚΙΣΚΩ (ἐν σελ. 281). Μία τῶν σπουδαιοτέρων πόλεων των Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἶνε ὁ ἅγιος Φραγκίσκος, ὡς προς τὸν κοσμοπολιτικον αὐτῆς χαρακτῆρα μὴ ὑπολειπομένη μηδ' αὐτῆς τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἀλλὰ μεγάλην σημασίαν ἀπέκτησεν ἡ πόλις αὕτη καὶ ἐπέσπασεν ἐφ' ἑαυτὴν τὴν γενικὴν προσοχήν, ἀφ' ὅτου οἱ „κίτρινοι ἄνθρωποι" τῆς Ἀσίας, οἱ Κινέζοι, ἤρχισαν σωρηδὸν νὰ μεταναστεύωσιν εἰς αὐτὴν καὶ διὰ τῆς φιλεργίας των, τῆς λιτότητος καὶ τῆς ἐφθηνῆς ἐργασίας κατέκτησαν ὅλον τὸ ἔδαφος, ἀποβάντες ἀπαραίτητοι εἰς τοὺς ἐπιτοπίους βιομηχάνους καὶ γεωπόνους. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης συνήφθη σφοδρὰ πάλη μεταξὺ τοῦ λευκοῦ καὶ κιτρίνου στοιχείου, καταλήξασα ἐπὶ τέλους εἰς τὴν ὑπὸ τῆς ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως ἔκδοσιν διατάγματος, ἀπαγορεύοντος ἐπὶ δέκα ἔτη τὴν ἀπόβασιν Κινέζων ἐργατῶν ἐπὶ καλιφορνικοῦ ἐδάφους. Ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ διέλθῃ τις μίαν μόνην ὥραν ἐν τῇ „Κινεζικῇ συνοικίᾳ" τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου διὰ νὰ πεισθῇ, χωρὶς μάλιστα νὰ λόβῃ ὑπ' ὄψιν τὸ ζήτημα τοῦ μισθοῦ καὶ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἀλλὰ ἁπλῶς μόνον ἐκ φιλανθρωπικοῦ αἰσθήματος, ὅτι ὁ διωγμὸς οὗτος τῶν Κινέζων ἦτο δίκαιος. Ἐν αὐτῷ εὑρίσκονται βεβαίως εὐπρόσωπά τινα καταστήματα, ξενοδοχεῖα, θέατρα καὶ μεγαλοπρεπεῖς, χρυσότευκτοι καὶ μετ' ἀνατολικῆς φαντασίας διακεκοσμημέναι αἴθουσαι, ἔνθα πίνεται ἡδυπαθῶς τό τεῖον (ὡς ἐν εἰκόνι σελ. 281), ἀλλὰ τὸ πλεῖστον ἀποτελεῖται ἐκ σεσαθρωμένων οἰκημάτων, ὑπογείων τρωγλῶν, ἐξ ὧν πανταχόθεν προβάλλει τὸ εἰδεχθὲς αὐτῆς πρόσωπον ἡ νόσος καὶ ἡ ὑπερτάτη ἀκαθαρσία. Τότε μανθάνει τις πῶς ὁ τόσον ἀξιόλογος ἐργάτης Κινέζος ζῇ καθ' ἑαυτὸν καὶ πῶς τὸ ἔδαφος ἀκριβῶς τῆς χώρας ἐκείνης, ἡ ὁποία παρέχει πᾶσαν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς μεταναστεύοντας ἐργάτας, χρησιμοποιεῖ πρὸς λύσιν τοῦ ἑξῆς ἀπαισίου καὶ φοβεροῦ προβλήματος, ἤτοι πόσος εἶνε ὁ ἐλάχιστος χῶρος, ἐν ᾧ δύναται νὰ ζήσῃ, καὶ ποῖος εἶνε ὁ ὕψιστος βαθμὸς τῆς ἀκαθαρσίας, ἣν δύναται ἀκόμη νὰ ὑποφέρῃ ὁ ἄνθρωπος.

4. Η ΑΥΤΟΘΙ „ΚΙΝΕΖΙΚΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ" (ἐν σελ. 284).

Διηγοῦνται περὶ τοῦ ἀποθανόντος διασήμου γάλλου ζωγράφου Γουσταύου Δορέ, ὅτι κατά τινα ἀνὰ τὴν Ἑλβετίαν περιοδείαν ἀπώλεσε τὸ διαβατήριόν του. Ἀφιχθεὶς εἰς Λυκέρνην ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ συνομιλήσῃ πρὸς τὸν δήμαρχον, εἰς ὃν ἐφανέρωσε καὶ τὸ ὄνομά του. — „Λέγετε ὅτι εἶσθε ὁ Γουσταῦος Δορέ, ὑπέλαβεν ὁ δήμαρχος, καὶ ἐγὼ τὸ πιστεύω, ἀλλά, προςέθηκε προςφέρων αὐτῷ χάρτην καὶ μολυβδοκόνδυλον, δύνασθε καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ν' ἀποδείξητε τοῦτο." Ὁ Δορὲ ἠτένισεν αὐτὸν κατ' ἀρχάς, εἶτα δὲ ἔστρεψε τὰ βλέμματά του πρὸς τὸ παράθυρον, ὁπόθεν ἐφαίνοντο χωρικοί τινες πωλοῦντες ἐπὶ τῆς ὁδοῦ γεώμηλα. Δι' ὀλίγων γραμμῶν ἐχάραξεν εὐθὺς ὁ καλλιτέχνης τὴν σκηνήν, ἔθεσε κάτωθεν τῆς σκιαγραφίας τὸ ὄνομά του καὶ ἐνεχείρισε τὸ φύλλον εἰς τὸν δήμαρχον. „Τὸ διαβατήριόν Σας εἶνε ἐν τάξει, ὑπέλαβεν οὗτος, ἐπιτρέψατέ μοι ὅμως νὰ τὸ κρατήσω ὡς κειμήλιον καὶ ἀντ' αὐτοῦ νὰ Σᾶς δώσω ἄλλο, συμφωνότερον πρὸς τοὺς κανόνας τῆς ἐθιμοτυπίας.

Οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν δύο ἑκατομμυρίων δραχμῶν κέρδος προςεπόρισε τῇ Σάρᾳ Βερνὰρ τὸ τελευταῖον εἰς Ἀμερικὴν καλλιτεχνικὸν ταξείδιόν της. Κολοσσιαῖα ποσὰ διαθέτουσι τὰ ἀμερικανικὰ θέατρα ὅπως πείσωσι τὴν ἔξοχον ἠθοποιὸν ν' ἀναλάβῃ ποτὲ τὴν ὑπόκρισιν τῆς Μαργαρίτας τοῦ „Φάουστ", εἰς ὃ δὲν συγκατετέθη ἔτι αὕτη, καίτοι τὰ γαλλικὰ φύλλα θεωροῦσι τὸ πρᾶγμα ὡς συμπεφωνημένον ἤδη καὶ ἀναφέρουσιν ὅτι ἐν τῷ σχετικῷ συμβολαίῳ ἀναγράφεται ὡς ὑποκριθησόμενος τὸν Μεφιστοφελῆν ὁ περίφημος συνάδελφός της **Coquelin** ὁ πρεσβύτερος.

Βρίθουσι τὰ γερμανικὰ φύλλα περιέργων λεπτομερειῶν καὶ ἀνεκδότων ἐπεισοδίων ἐκ τοῦ βίου τοῦ „βασιλέως τῶν κανονίων" Κρούπ, μιᾷ δὲ φωνῇ ἐξαίρεται ἡ πρὸς τοὺς ἐργάτας τοῦ ἀπεράντου ἐργοστασίου του πατρικὴ συμπεριφορὰ καὶ ὑπὲρ τῆς τύχης των εὐεργετικὴ τοῦ μακαρίτου πρόνοια, ἑκατομμύρια κληροδοτήσαντος ὑπὲρ ἐξασφαλίσεως τοῦ γήρατός των. Βιενναία τις ἐφημερὶς ἀναγράφει καὶ τὸ ἑξῆς λίαν ἐνδιαφέρον ἐκ τῶν χρονικῶν τοῦ φερωνύμου ἐν Ἔσσεν ὁπλοποιΐου του. Ἔτυχέ ποτε νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτὰ ὁ πολιὸς Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, τοῦ ὁποίου τὴν περιέργειαν προςείλκυσε κυρίως ἡ πελώριος ἐκείνη ἐκ σιδήρου σφῦρα, ἧς τὸ ἀπίστευτον μέγεθος, ἡ ὁρμητικὴ δύναμις καὶ ἡ λειτουργία ἀποτελοῦσιν ὄντως τὸ θαυμαστότερον θέαμα τῶν καταστημάτων τοῦ Κρούπ. Ἔκπληκτος πρὸ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ἐργαλείου ἐζήτησεν ὁ σεπτὸς ξένος παρὰ τοῦ ὁδηγοῦντος αὐτὸν ἰδιοκτήτου λεπτομερεστέρας τινὰς ἐξηγήσεις περὶ τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς σιδηρᾶς σφύρας, ὁ δὲ Κρούπ ἐξεπλήρωσε μετὰ πάσης ἀκριβολογίας τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Αὐτοκράτορος μὴ λησμονήσας μάλιστα νὰ μνησθῇ καὶ τῆς σπανίας πρὸς χειρισμὸν τοῦ μηχανικοῦ μοχλοῦ ἐπιτηδειότητος τοῦ ἐκεῖ που παρισταμένου φύλακος, τοῦ γηραιοῦ κὺρ Ἄκερμαν. „Ὁ κὺρ Ἄκερμαν ἔχει φοβερὰ γυμνασμένο 'μάτι, Μεγαλειότατε, καὶ 'μπορεῖ νὰ σταματήσῃ τὸ σφυρὶ ἐπάνω 'ςτὴν μεγαλειτέραν ἑρμήν του καὶ ὅ,τι ὥρα θέλει. 'Μπορεῖ κανεὶς μάλιστα νὰ βάλῃ τὸ χέρι του ἥσυχος ἐπάνω 'ςτὸν ἄκμονα καὶ νὰ ἦνε βέβαιος, ὅτι ἂν θέλῃ ὁ κὺρ Ἄκερμαν, 'μπορεῖ νὰ κρατήσῃ τὴν σφῦραν, ἐκεῖ ποῦ καταβαίνει, μίαν τρίχα παραπάνω, καὶ τὸ χέρι νὰ μὴν πάθῃ τίποτε, ἐνῷ θὰ ἐγίνετο λεπτὸ 'σὰν πῆττα ἂν κατεφέρετο τὸ ὁρμητικὸν ἐργαλεῖον ἐπάνω του". Ὁ Ἄκερμαν ἵστατο ἐκεῖ ἀκούων ἐν ἀμηχάνῳ ὑπερηφανείᾳ τὸν πανηγυρικόν του. Ὁ Αὐτοκράτωρ ἠτένιζεν ἔκθαμβος πρὸς αὐτὸν καὶ μετὰ μικρὸν εἶπεν: „Ἔλα λοιπὸν νὰ δοκιμάσωμεν μίαν φοράν· ὄχι ὅμως μὲ ἀνθρώπινο χέρι", καὶ ἐκβαλὼν τὸ ἀδαμαντοκόλλητον ὡρολόγιόν του προςέθηκε μειδιῶν „ἀλλὰ μὲ αὐτὸ τὸ ὡρολόγιον", τὸ ὁποῖον καὶ ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ ἄκμονος. „Κὺρ Ἄκερμαν, ἐμπρός! νὰ μᾶς δείξῃς τὴν τέχνην Σου!" προςεφώνησεν ὁ Κρούπ μὲ ἐνθαρρυντικὸν καὶ προστατευτικὸν ὕφος τὸν ἐργάτην του. Μετ' ὀλίγα τῆς ὥρας λεπτὰ ἠκούσθη ὁ πάταγος τῶν μετακινητικῶν ἱμάντων, ὁ θόρυβος τῆς συγκοινωνησάσης μηχανῆς καὶ ὁ συριγμὸς τῶν ἀτμαγωγῶν σωλήνων, ἐνῷ ἡ γιγαντιαία σφῦρα ὑψώθη ἡσύχως εἰς τὸ ἀνώτατον ὕψος. Ὁ Ἄκερμαν ἔλαβε τὴν θέσιν του καὶ προςηλώθη ὅλος διὰ τῶν βλεμμάτων εἰς τὴν ὀροφήν. Αἴφνης μετ' ἀστραπιαίας ταχύτητος καὶ βομβοῦσα κατῆλθεν ἡ σφῦρα, μετὰ μείζονος ὅμως ταχύτητος ἐφρόντισεν ὁ κὺρ Ἄκερμαν νὰ τὴν σταματήσῃ ὅπου ἤθελε, καὶ τὸ κατώρθωσε μετα τοσαύτης ἐπιτυχίας, ὥςτε μόλις δύο μαθηματικαὶ γραμμαὶ ὑπελείποντο ὅπως ταυτισθῶσι τὰ σημεῖα τῆς ἐπαφῆς τοῦ ωρολογίου καὶ τῆς σφύρας. Τὸ ὡρολόγιον ἔμεινεν ἀβλαβές, ἀπέσυρε δ' αὐτὸ ὁ θριαμβεύσας ἐργάτης ἀπὸ τοῦ ἄκμονος διὰ νὰ τὸ ἀποδώσῃ εἰς τὸν κτήτορά του. „Ὄχι, καλέ μου Ἄκερμαν", ὑπέλαβε προςηνῶς ὁ μονάρχης, „πρέπει νὰ κρατήσῃς αὐτὸ τὸ ὡρολόγιον πρὸς ἐνθύμησιν τοῦ σημερινοῦ κατορθώματός Σου". Ὁ ἐργάτης ἔμεινεν ἄναυδος καὶ μὲ τεταμένην τὴν χεῖρα, δι' ἧς ἐκράτει τὸ ὡρολόγιον, διότι δὲν εὕρισκε καμμίαν κατάλληλον εὐχαριστίαν. Ἔσπευσε τότε ὁ Κρούπ νὰ τὸν ἐξαγάγῃ τῆς ἀμηχανίας του εἰπών: „Ἐγὼ θὰ Σοῦ φυλάξω τὸ λαμπρὸν αὐτὸ ὡρολόγιον, τὸ ὁποῖον δειλιάζεις νὰ πάρῃς ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορά μας", καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Ἄκερμαν τὸ ὡρολόγιον, μεθ' ὃ καὶ κατέλιπε τὸν τόπον ἐκεῖνον ὁδηγῶν ἀλλαχοῦ τὸν μονάρχην. Μετὰ πέντε τῆς ὥρας λεπτὰ διῆλθον πάλιν ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ ὁ Κρούπ πρὸ τοῦ Ἄκερμαν καὶ τῆς σφύρας του. Τότε ὁ ἐργοστασιάρχης παρατηρήσας ὅτι συνῆλθεν ἤδη ἐκ τῆς προτέρας ταραχῆς ὁ ἀγαθὸς ἐργάτης, ἐπλησίασεν αὐτὸν καὶ τῷ εἶπε: „Τώρα ὅμως θὰ δεχθῇς ἀπὸ τὰ χέρια τὰ 'δικά μου τὸ δῶρον τοῦ Βασιλέως Σου, Ἄκερμαν!" καὶ ἐνεχείρισεν αὐτῷ τὸ ὡρολόγιον τυλιγμένον ἐντὸς χιλιοδράχμου χαρτονομίσματος, τὸ ὁποῖον εἶχε προηγουμένως ἐκβάλει ἀπὸ τοῦ θυλακίου του. — Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο χαρακτηρίζει κάλλιστα τὰς πρὸς τοὺς ἰδίους ἐργάτας διαθέσεις τοῦ Κρούπ.

Γνωστὸν ἔτι πέρυσιν ἀπηγορεύθη εἰς τὸ ὡραῖον φῦλον ἡ ἀκρόασις πανεπιστημιακῶν παραδόσεων ἐν Πρωσσίᾳ, ὅτι δὲ τὸ μέτρον ἦν φρονιμώτατον ἀποδεικνύει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ γεγονός, ὅτι οὐδεμία τῶν ἀποκλεισθεισῶν προςφύγων ἐζήτησεν ἄσυλον εἰς τὸ ἀκμάζον τῆς ἡμετέρας πόλεως Πανεπιστήμιον, τὸ ὁποῖον μία μόνη κυρία ἐπισκέπτεται, φιλόλογός τις Ἀμερικανίς. Ἀλλ' ἐν Ρωσσίᾳ καταπληκτικὴν ἔλαβεν ἐπίδοσιν ἡ εἰς τὰ Πανεπιστήμια προςέλευσις τῶν γυναικῶν. Ἐν ἔτει 1886 ἐφοίτησαν εἰς τὰ ἀνώτατα ἐκπαιδευτήρια 779 γυναῖκες, καὶ ἐκ τούτων 243 εἰς φιλολογικὰς σχολάς, 500 εἰς φυσικομαθηματικάς, 36 δὲ ἄλλαι ἐσπούδαζον εἰδικῶς τὰ μαθηματικά. Ἐκ τούτων κατὰ τὸ θρήσκευμα ὀρθόδοξοι ἦσαν 587, ἰουδαῖαι δὲ 139, καὶ ὕπανδροι 31, ἐλεύθεραι δὲ 748. Αἱ πλεῖσται ἦσαν ἀριστοκράτιδες, ἀνῆκον δὲ 437 εἰς οἰκογενείας στρατιωτικῶν καὶ ἄλλων ἀνωτάτων τοῦ κράτους ὑπαλλήλων, 84 ἦσαν θυγατέρες ἱερέων, 125 μεγαλεμπόρων, 117 ἀστῶν, 10 χωρικῶν, 4 ἁπλῶν στρατιωτῶν καὶ 2 ξέναι. Τελειόφοιτοι ἦσαν 122, ὑπέστησαν δὲ τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις των 85 μετ' ἐπιτυχίας. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτων ἡ Ρωσσία ἀποστέλλει εἰς ξένας σχολὰς πλείστας καθ' ἕκαστον ἔτος δεσποινίδας, μέγιστος δὲ εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἑλβετικαῖς κυρίως σχολαῖς σπουδαζουσῶν ῥωσσίδων.

Ὁ ἐκ Στοκχόλμης μηχανικὸς **Lagermann**, ὁ περυσινὸς ἐφευρέτης τῆς στοιχειοθετικῆς μηχανῆς, ἥτις ἐπεσπάσατο τὴν προσοχὴν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, κατεσκεύασε πρό τινος ἄλλην ἁπλουστέραν συσκευήν, τὴν ὁποίαν μάλιστα καὶ ὠνόμασεν ἑλληνιστὶ *τυποθέτην* καὶ ἥτις προώρισται νὰ ἁπλοποιήσῃ σπουδαίως τὸ στοιχειοθετικὸν ἔργον. Ἡ μηχανὴ αὕτη θὰ προςαρτᾶται ἐν τῇ ἐμπροσθίᾳ ᾤᾳ τῆς στοιχειοθήκης καὶ θὰ κινῆται ἐπί τινος κυλίνδρου κατ' ἀναλικνιστικὴν διεύθυνσιν εἴτε δι' ἐλαφρᾶς προςωθήσεως εἴτε διὰ κινητηρίου ἱμάντος. Ὁ στοιχειοθέτης θὰ ἔχῃ οὕτω ἐλευθέρας ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας πρὸς ἐκλογὴν τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἅμα συλλαμβάνων θὰ ῥίπτῃ ἄνευ περαιτέρω ἐπισκοπήσεως καὶ οὐδεμιᾶς ἄλλης φροντίδος εἴς τι ἐν τῷ μέσῳ τῆς μηχανῆς τοποθετημένον χωνίον. Ὁ τυποθέτης ἔχει τότε ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ παρατάξῃ αὐτὰ κατὰ τοὺς τυπογραφικοὺς κανόνας εἰς μακρὰς σειρας, κατόπιν νὰ διαμερίσῃ ταύτας εἰς σύμμετρον μῆκος καὶ ἐπὶ τέλους νὰ συγκλείσῃ ὁλόκληρον τὴν σελίδα. Ἡ „Τυπογραφικὴ ἐφημερὶς" τῆς Στοκχόλμης βεβαιοῖ ὅτι τὸ μηχάνημα τοῦτο ἐκτεθὲν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐκρίθη λίαν ἐνθαρρυντικῶς ὑπὸ εἰδικῶν πραγματογνωμόνων, ἐχρησιμοποιήθη δὲ χάριν δοκιμῆς καὶ ὑπό τινων ἐκδοτῶν ἐφημερίδων. Ἑταιρία τις ἠγόρασε τὸ προνόμιον τῆς ἐν Ἀμερικῇ κατασκευῆς τῶν τυποθετῶν, ἐν Βερολίνῳ μελετᾶται τὸ μηχάνημα ἔτι, ἐν δὲ Λονδίνῳ ἀνέλαβεν ἤδη μετοχικὴ ἑταιρία τὴν ἐκμετάλλευσιν αὐτοῦ.

Η ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημία των **Ἐπιστημῶν** ἐξέδωκεν ἤδη τὸν ἐτήσιον αὐτῆς προϋπολογισμόν. Κατὰ τοῦτον μέγα μέρος τῶν ἐνιαυσίων ἀκαδημαϊκῶν προςόδων διατίθενται ἐφέτος πρὸς ἐξακολούθησιν καὶ συμπλήρωσιν ἀρξαμένων ἤδη ἐπιστημονικῶν ἐπιχειρήσεων, ἄλλα δὲ ποσὰ χορηγοῦνται εἰς διαφόρους ἀρχαιοδίφας καὶ φυσιοδίφας πρὸς διευκόλυνσιν οἰκείων ἐρευνῶν. Οὕτω 6 χιλ. μαρκῶν ἀναγράφονται ὑπὲρ τῆς γνωστῆς ἤδη ἐκδόσεως τῆς „Πολιτικῆς ἀλληλογραφίας **Φρειδερίκου** τοῦ Μεγάλου", 5 χιλ. χάριν τῆς ἐκδόσεως „Τῶν ὑπομνηματιστῶν τοῦ Ἀριστοτέλους", ἀνὰ 3 χιλ. διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν ἐπιγραφῶν κτλ. Χάριν βιολογικῶν ἐρευνῶν διετέθησαν 3 χιλ. μαρκ., αἵτινες χορηγοῦνται τῷ ἐν Βόννῃ Καθηγητῇ **Nussbaum**, προςκαλουμένῳ νὰ μεταβῇ εἰς Ἅγ. Φραγκῖσκον τῆς Ἀμερικῆς καὶ συνεχίσῃ αὐτόθι τὰς πολυτίμους ἐρεύνας του περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν ὀργανισμῶν. Τῷ γεωλόγῳ Ὄθωνι Ζαχαρίᾳ ἀπονέμονται 1200 μάρκ. χάριν ἐπιστημονικῆς ἐκδρομῆς εἰς τὰ **Πυρηναῖα**.

Ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην διεύθυνσιν τοῦ πρίγκιπος διαδόχου τῆς Αὐστρίας **Ρουδόλφου** συντάσσεται, ὡς γνωστόν, καὶ ἐκδίδεται διεξοδικὸν καὶ πολυτελέστατον ἔργον, ἡ „μετ' εἰκόνων περιγραφὴ τῆς Αὐστρο-ουγγαρίας". Ἡ σύζυγος αὐτοῦ πριγκίπισσα Στεφανία ἔτυχε νὰ δείξῃ μέγα πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην ἐνδιαφέρον καὶ πλείστας ὥρας τῆς σχολῆς της ἀφιέρωσε συλλέγουσα περιέργους σημειώσεις, τὰς ὁποίας μετὰ πολλῆς χαρᾶς παρενέθεσαν οἱ διάφοροι τοῦ ἔργου συντάκται εἰς τὰ διάφορα αὐτοῦ κεφάλαια. Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν πρώτων τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου φυλλαδίων καὶ τὴν ὁμόθυμον τοῦ γερμανικοῦ τύπου ἐπικρότησιν, ἡ ἐκδοτικὴ ἐπιτροπὴ ἠθέλησε νὰ παράσχῃ καὶ τῇ λογίᾳ πριγκιπίσσῃ τὴν ἀνήκουσαν τῆς συγγραφικῆς ἐργασίας της ἀμοιβήν, οἵαν καὶ ὁπόσην παρέσχε καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς τοῦ ἔργου συνθέτας. Ἀλλὰ πῶς ν' ἀμείψῃ τις διὰ χρημάτων μίαν βασίλισσαν; — Ἓν τῶν μελῶν τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς ἐπρότεινε προςφυέστατον τῇ περιστάσει τρόπον, ἐξέφρασε δηλονότι τὴν πρωτότυπον ὄντως γνώμην, νὰ κατατεθῇ ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ Τραπέζῃ εἰς ὄνομα τοῦ μικροῦ τῆς Πριγκιπίσσης θυγατρίου, τῆς τρυφερᾶς **Ἐλισάβετ**, τὸ ποσὸν τῶν συγγραφικῶν δικαιωμάτων τῆς σεπτῆς μητρός, ἡ δὲ ἔγγραφος τῆς χρηματικῆς καταθέσεως ἀπόδειξις νὰ ἐπιδοθῇ τῇ πριγκιπίσσῃ μετὰ καταλλήλου ἐπιστολῆς· τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ἡ Στεφανία ὑπερεχάρη διὰ τὴν λαμπρὰν ἐπινόησιν, ἀπαντήσασα δὲ διὰ συγκινητικῆς πρὸς τὴν ἐκδοτικὴν ἐπιτροπὴν ἐπιστολῆς σὺν πολλοῖς ἄλλοις ἐπιλέγει, ὅτι τὰ ὀλίγα αὐτὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα αὐτὴ ἐκέρδισε διὰ τῆς ἐργασίας της πρώτην ταύτην φοράν, θεωρεῖ ὡς τὸ πολυτιμότερον μέρος τῆς κληρονομίας, τὴν ὁποίαν θ' ἀφήσῃ ποτὲ εἰς τὴν κόρην της.

Ὁ διάσημος γερμανὸς ζωγράφος Ἀδόλφος **Menzel**, γνωστὸς κυρίως διὰ τῶν μεγαλοπρεπῶν εἰκονισμάτων του ἐκ τῆς πρωσσικῆς ἱστορίας, προτίθεται νὰ προαγάγῃ εἰς μέσον νέον εἶδος φιλολογικῆς παραγωγῆς. Πρὸς τοῦτο ἔγραψε τρεῖς μεγάλας ὑδρογραφίας, ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τῶν ὁποίων εἶχε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν νὰ δώσῃ διὰ τοῦ χρωστῆρός του ἀφορμὴν εἰς σύνθεσιν ποιητικῶν ἔργων, εἰς τρόπον ὥςτε ὁ κάλαμος διακεκριμένων συγγραφέων ν' ἀντιγράφῃ διὰ τοῦ λόγου τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὴν πλοκὴν τῶν ἐν τῇ εἰκόνι παριστανομένων, εἴτε ἐν διηγήματι εἴτε οἱῳδήποτε ἄλλῳ φιλολογικῷ εἴδει, ἐν ᾧ ἡ φαντασία θὰ ἔχῃ εὐρύτατον δημιουργίας στάδιον. Ὁ ἔξοχος καλλιτέχνης σκοπεῖ νὰ τελειώσῃ σειρὰν δέκα τοιούτων εἰκόνων, ἔσονται δὲ ἀληθῶς πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἄξιοι οἱ φιλολογικοὶ καρποί, οὓς θὰ παραγάγῃ ἡ πρωτότυπος αὕτη δοκιμή.

Ὁ ποιητὴς Λόρδος **Tennyson** ἔλαβε παρὰ τοῦ ἐκδοτικοῦ καταστήματος **Macmillan** καὶ Σ^ας, ὅπερ ἀπὸ πολλοῦ ἐκμεταλλεύεται τὴν ἔκδοσιν τῶν ποιητικῶν ἔργων του, ὡς ἀμοιβὴν τῆς ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας Ὠδῆς του 700 λίρας στερλίνας, ἤτοι 20 χιλ. δραχμῶν, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι δι' ἕκαστον στίχον τοῦ ποιήματος ἔλαβε τριακοσίας δραχμάς. Ὡς **Poet Laureate**, „ποιητὴς τῆς Αὐλῆς", ὡς θὰ ἐλέγομεν ἡμεῖς ἐὰν εἴχομεν τὸ ἐπὶ Καρόλου τοῦ Β'. (1630—1685) δημιουργηθὲν ῥουσφέτιον, λαμβάνει κατ' ἔτος τὸν καθιερωμένον μισθὸν ἑκατὸν λιρῶν στερλ., ἀλλ' οἱ ἐκδόται αὐτοῦ, πολλὰ ἄλλως τε καὶ αὐτοὶ κερδίζοντες διὰ τῶν ἔργων του, πληρόνουσιν ἀπὸ πολλοῦ δι' ἕκαστον στίχον του 5—10 λίρας. Οὕτω τὸ ἐκ 313 μόνον στίχων ἀθάνατον ποίημά του **„Sea-Dreams"** ἐστοίχισεν 3130 λίρας, ἤτοι ἑκατὸν ὡς ἔγγιστ. χιλ. δραχμῶν. Ἀνωτέρα ἀμοιβὴ δὲν ἐδόθη βέβαια εἰς μουσοπόλους ποτέ, εἶνε δ' ἄλλως τε γνωστὸν ὅτι οἱ Ἄγγλοι ἐκδόται παρέχουσι τὰ μέγιστα ποσὰ εἰς τοὺς συγγραφεῖς των· μετὰ τούτους ἔρχονται οἱ Γάλλοι, οἵτινες ὡς πρὸς τὰ ἔργα τοῦ Βίκτωρος Οὐγγὼ ὑπερηκόντισαν κατὰ τὴν γενναιότητα καὶ αὐτοὺς τοὺς βρεττανοὺς συναδέλφους των. Τὸ περίεργον εἶνε ὅμως ὅτι καὶ δευτέρας καὶ τρίτης τάξεως ποιηταί, ὡς ὁ **Hook**, ὁ **Harrison** ἔχουσιν ἐκ τῶν ἰδίων ποιητικῶν ἔργων ἐτήσιον εἰςόδημα οὐχὶ ἔλαττον τῶν 100 χιλ. δραχμῶν, ὁ δὲ μυθιστοριογράφος **Collins** διπλάσιον. Παρὰ τὸν Τέννυσον ὅμως καὶ ὁ Βάλτερ Σκὼτ καὶ ὁ Λόρδος Μακώλαιϋ καὶ ὁ Κάρολος Δίκενς ἐλάμβανον τὰ μέγιστα παρὰ τῶν ἰδίων ἐκδοτῶν ποσά· ὁ Λόρδος Βύρων ὑπολείπεται κατὰ πολὺ τούτων ὡς πρὸς τὴν πλεονεξίαν, καὶ αὐτὸς ὅμως διὰ τὸ τέταρτον ᾆσμα τοῦ **„Child Harold"** ἔλαβεν 65 χιλ. δραχμῶν, ἐν συνόλῳ δὲ δι' ἅπαντα τὰ ἔργα του 710 χιλ. σημερινῶν δραχμῶν. Ὁ **Bulwer-Lytton** ἔλαβε διὰ τὴν τελευταίαν εἰς 70 τόμους ἔκδοσιν τῶν „Ἁπάντων" του ὑπὲρ τὰ δύο ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἐνῷ ὁ **Sterne** (ἀποθανὼν τῷ 1768) δι' ὁμοίαν ἔκδοσιν ἔλαβεν 700 χιλ. δραχμ., αἵτινες ὅμως ἰσοδυναμοῦσι πρὸς πενταπλασίαν ἀξίαν τοῦ σημερινοῦ νομίσματος. Τί νὰ εἴπῃ τις ὅμως παραβάλλων τὰ κολοσσιαῖα ταῦτα ποσὰ πρὸς τὴν ἑκατοντάφραγκον ἀμοιβήν, ἥτις ἐχορηγήθη τῷ Μίλτωνι ἑκατὸν μόνον ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ **Sterne** (1667) διὰ τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ „Paradise Lost";

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

— **Neue Darstellung der Logik** nach ihren einfachsten Verhältnissen mit Rücksicht auf Mathematik und Naturwissenschaft von M. W. Drobisch. 5. Auflage. (XXVIII, 247 S.) Τιμ. 6 φράγκ.

— **Neutestamentliche Schriften,** griechisch mit kurzer Erklärung von S. Goebel. 1.—5. Heft. Τιμ. 10 φράγκ.

— **Herbart's Lehrbuch zur Psychologie** herausgegeben von G. Hartenstein. 3. Auflage. 3. Abdruck. (VIII, 187 S.) Τιμ. 3 φράγκ.

— **Aristotelis quae feruntur oeconomica.** Rec. Fr. Susemihl. (XXX, 94 S.) Τιμ. $2^1/_4$ φράγκ.

— **De libro** ***περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον εἶναι ἐλεύθερον,*** **qui inter Philonis Alexandrini opera fertur** von K. Ausfeld. (58 S.) Τιμ. $2^1/_2$ φράγκ.

— **Lykurgos und die grosse Rhetra.** Rede von Dr. Busson. (29 S.) Τιμ. $1^1/_4$ φράγκ.

— **Die Thiere des classischen Alterthums in culturgeschichtlicher Beziehung** von O. Keller. Mit 56 Abbildungen. (IX, 488 S.) Τιμ. 15 φράγκ.

— **Die arische Periode und ihre Zustände** von Professor Dr. Spiegel. (X, 330 S.) Τιμ. 16 φράγκ.

— Ἰωάννου Γεωργ. Ἰ. Γιαννούκου, Σπετσιώτου. „Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι κατ' **Εὐριπίδην**". Τραγῳδία εἰς μέρη τρία μετ' εἰσαγωγῆς. Ἐν Ἀθήναις 1887. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, ἔνθα καὶ πωλεῖται ἀντὶ δραχμῆς. (σελ. 1—105.)

ΑΝΑΜΙΚΤΑ.

Τὸ λίκνον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου. Οἱ ἀληθῶς μεγάλοι ἄνδρες περιβάλλονται πάντοτε ὑπὸ ἀκτινοβόλου αἴγλης, οἱ τόποι, οὓς ἐπάτησαν οἱ πόδες των, εἶνε ἱεροὶ καὶ καθηγιασμένοι, τὰ πρόσωπα δὲ καὶ τὰ πράγματα, μεθ' ὧν ἦλθον εἰς συνάφειαν, λαμβάνουσι καὶ αὐτὰ μέρος τῆς λατρείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ, ἓν αἰσθάνεται πρὸς ἐκείνους ὁ λαός. Διὰ τοῦτο πολλάκις καὶ τὸ μᾶλλον ἀσήμαντα καὶ ἀφανῆ ἀντικείμενα τυγχάνει νὰ διατηρῶνται μετὰ μεγίστης στοργῆς, ὡς τοῦτο συμβαίνει μὲ τὸ λίκνον τοῦ σεβαστοῦ μονάρχου τῆς Γερμανίας, εἰς ὃ ὁ ἐννενηκονταεπταέτης ἤδη γέρων ἀνεπαύθη ἔτε ἦτο βρέφος, καὶ τὸ ὁποῖον, φυλασσόμενον ἔκτοτε ἐν Βερολίνῳ, παραθέτομεν σήμερον ἐν εἰκόνι ἐνταῦθα.

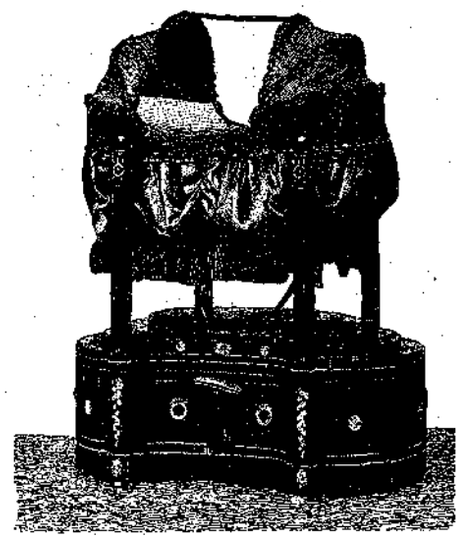

Περὶ τοῦ Εὐγενίου Σκρίβ, τοῦ γονιμωτάτου γάλλου κωμῳδιοποιοῦ, διηγεῖται ὁ συνεργάτης αὐτοῦ Λεγκουβὲ τὰ ἑξῆς: Ἡμέραν τινὰ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ συγγραφεὺς λίαν θλιβεροῦ τινος καὶ μελαγχολικοῦ δράματος, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸ ἀναγνώσῃ ὅλον ἔμπροσθέν του. — „Λοιπόν, ποίαν γνώμην ἔχετε;" ἠρώτησεν ὁ συγγραφεὺς μετὰ τὴν πρώτην πρᾶξιν. — „Ἐξακολουθῆτε τὴν ἀνάγνωσιν!" ἀπήντησεν ὁ Σκρίβ. Ἡ ἀνάγνωσις ἐξακολουθεῖ καὶ ὅσον προχωρεῖ, ἄλλο τόσον δραματικωτέρα καὶ τραγικωτέρα γίνεται ἡ ὑπόθεσις, ἐν ᾧ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀκροατοῦ βαθμηδὸν ἱλαρύνεται καὶ ὁ γέλως μόλις συγκρατεῖται. Ἐκπεπληγμένος ἐπὶ τῷ ἀπροσδοκήτῳ τούτῳ ἀποτελέσματι δὲν γνωρίζει τί νὰ ὑποθέσῃ ὁ συγγραφεὺς καὶ ἐκ τῆς ταραχῆς του μόλις τραυλίζει τὰς λέξεις, ἐν ᾧ ὁ Σκρὶβ ἐκρήγνυται εἰς ἀκράτητον γέλωτα, ἀναφωνῶν „Εἶνε γιὰ ν' ἀποθάνῃ κανεὶς ἀπὸ τὰ γέλοια!" — Ἀρκεῖ! ἀρκεῖ!" ἀπαντᾷ ὁ προσβληθεὶς δραματοποιὸς „βλέπω ὅτι τὸ ἔργον μου δὲν εἶνε καλόν!" — „Δὲν εἶνε καλόν; Ἀπ' ἐναντίας, θαυμάσιον, λαμπρόν! Ἔχει ὅλα τὰ προσόντα τοῦ ἀληθῶς κωμικοῦ. Φαντάζομαι τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον τὸν Ἀρνὰλ καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ κρατηθῶ ἀπὸ τὰ γέλοια!" Ὁ Σκρὶβ ὅμως διαρκούσης τῆς ἀναγνώσεως ὑπὸ τοῦ συγγραφέως εἶχεν ἐν τῷ νῷ του τροποποιήσει τὸ δρᾶμα καὶ μετὰ τὸ πέρας τοῦ πενταπράκτου καὶ ἀηδοῦς ἀναγνώσματος εἶχε γεννηθῆ ἡ μονόπρακτος καὶ ἀξιόλογος κωμῳδία: „La Chanoinesse".

— *Εἷς τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων* τοῦ παρισιανοῦ ὑγειονομικοῦ γραφείου ὑπελόγισεν, ὅτι ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας τρέφει εἰς τοὺς κόλπους της ἀπειροπληθεῖς ποντικούς. Τοὺς περιέργους του ὑπολογισμοὺς ἔκαμεν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατ' ἔτος ἐν τοῖς δημοσίοις σφαγείοις καὶ ταῖς ἀγοραῖς σφαζομένων ποντικῶν, συμποσουμένων κατὰ μέσον ὅρον εἰς 1,720,000, παραδέχεται δὲ ὅτι ἐν Παρισίοις ὁ ὁλικὸς πληθυσμὸς τῶν ποντικῶν ἀνέρχεται εἰς 2 ἑκατομμύρια καὶ 500 χιλιάδας!

— *Ἐν ταῖς στήλαις τῶν εἰδοποιήσεων* αὐτοῦ γαλλικόν τι περιοδικὸν περιέχει καὶ τὴν ἑξῆς ἀξιοπερίεργον αἴτησιν: „Ζητεῖται συντάκτης, ἔχων τὴν ἱκανότητα νὰ ἀρέσκῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀναγνώστας καὶ εἷς σελιδοποιός, ὅστις δύναται νὰ ταξιθετῇ τὸν χάρτην τοιουτοτρόπως, ὥστε καθενὸς ἡ εἰδοποίησις νὰ ἔρχεται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ φύλλου, ἢ εἰς τὴν ἄκραν τῆς τελευταίας σελίδος".

κ. Ι. Κ. Δ. εἰς Ταϊγάνιον. Τὸ ἔμβασμα ὑμῶν ἐλήφθη. Μυρίας ἐκφράζομεν ὑμῖν εὐχαριστίας. — κ. Φ. Α. Σ. εἰς Σμύρνην, Γ. Ρ. εἰς Βραΐλαν, Ν. Ξ. εἰς Παρισίους. Ἐλήφθησαν καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ἀδ. Α. εἰς Κωνῆπολιν, καθ. Ε. Κ. εἰς Ἀθήνας. Ἐλήφθησαν καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Π. Β. εἰς Καβάλλαν. Τὴν ὑμετέραν συνδρομὴν ἐλάβομεν παρὰ τῆς ἐνταῦθα ἀξιοτίμου Κας Π. Ν. — κ. Ι. Μ. εἰς Λευκωσίαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς πληροφορίας. Τόσῳ τὸ χειρότερον διὰ τοὺς ἀνήκοντας μὲν εἰς ἀξιοσέβαστον καὶ εὐϋπόληπτον τάξιν, μὴ δεικνύοντας δὲ ἀνάλογον ἀνατροφήν. Τὴν παραγγελίαν Σας ἀπεστείλαμεν καὶ εὐχόμεθα ἡ ἐκλογὴ τοῦ φιλομάλπου γερμανοῦ φίλου μας νὰ τύχῃ τῆς ἀρεσκείας Σας. — κ. Π. Α. Τ. εἰς Τραπεζοῦντα. Ἀτυχῶς δὲν δυνάμεθα. Ἐὰν τοῦτο ἦτο δυνατὸν πρὸ πολλοῦ ἤδη θα ἐξετελεῖτο. — κ. Ι. Γ. Ι. Γ. εἰς Σπέτσας. Περὶ μὲν τοῦ ἑνὸς ἀναγινώσκετε ἐν τῷ μετὰ χεῖρας φυλλαδίῳ, ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ ἕτερον ἐπιφυλασσόμεθα ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ. — κ. Μ. Ε. εἰς Ἄννόβερον. Κυρίως *ἀντεπιστέλλοντα* μέλη δὲν λέγονται, ὡς ἡμεῖς, σφαλέντες βέβαια, ἐγράψαμεν ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ σεβαστοῦ Καθηγητοῦ. Καλὸς τῶν τοιούτων γνώστης ἐβεβαίωσεν ἡμᾶς, ὅτι ὁ τύπος τοῦ παρεχομένου διπλώματος ἔχει ὡς ἑξῆς: „socium ordinarium cooptavit", ὅπερ σημαίνει: „τακτικὸν προσείλετο ἑταῖρον". Ταῦτα χάριν τῆς ἀπαιραιτήτου περὶ τὰ τοιαῦτα ἀκριβολογίας. — κ. Χρ. Π. εἰς Βαρῶσια. Ἐλήφθησαν, σᾶς εὐχαριστοῦμεν καὶ θὰ φροντίσωμεν τὰ δέοντα. — κ. Α. Μ. εἰς Ἀγχίαλον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν μέριμναν ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου φύλλου. Ἡ περισπούδαστος ἐπιστολὴ τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς μᾶς ἦτο ἤδη ἀπὸ πολλοῦ γνωστή. Θὰ τὴν δημοσιεύσωμεν ὅμως ἐν εὐθετωτέρῳ χρόνῳ, ὅταν πάλιν ζωηρότερον ἀνακινηθῇ τὸ ζήτημα. — κ. Θ. Ι. εἰς Μόναχον. Ἡ ῥῆσις ἐνθυμίζει ὁμοίαν τοῦ Γαμβέττα, ἀπαντήσαντος εἰς ἐρωτήσαντα αὐτόν, ποῦ εἶνε τάχα τὸ παράσημά του: „Ἐγὼ δὲν ἔχω, ὡς μὴ δεχθεὶς τὰ προσενεχθέντα μοι, ἀλλ' εἰς τοὺς ἄλλους δύναμαι νὰ προμηθεύσω ὅσα καὶ ὅταν θέλω". — κ. Φ. Ζ. εἰς Στάτισταν. Πρὸς τοὺς ὑποδειχθέντας ἡμῖν κ. Ἀδ. Θ. Α. ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐστείλαμεν τὰ αἰτηθέντα, συνοδευόμενα ὅμως καὶ μετά τινων παρατηρήσεων. — κ. Π. Σ. εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἡ παραδρομὴ ἔγινεν ἐκ μέρους τοῦ διεκπεραιωτοῦ. Τὰ αἰτηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Χ. Π. Α. εἰς Ἀντιγόνην (τῆς Προποντίδος). Θα συμμορφωθῶμεν. — κ. Γ. Τσ. εἰς Νεάπολιν (Μιραμβέλλου, Κρήτης). Ἡ μὲν ποικιλτικὴ μηχανὴ μόνη τιμᾶται 37,50 φρ. μετὰ τῆς ῥαπτομηχανῆς δὲ ὁμοῦ ἀντὶ 200 φράγκ. Ἡ ποικιλτικὴ συσκευὴ δύναται μόνον ἐνταῦθα νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τὴν ῥαπτομηχανήν, ἡ ὁποία ὡς ἐκ τούτου πρέπει νὰ ὑποστῇ τροποποιήσεις τινάς. Περὶ τῶν λοιπῶν Σας αἰτημάτων θὰ Σᾶς γράψωμεν προσεχῶς. — κ. Γ. Ζ. εἰς Φιλιππούπολιν. Ἐμάθομεν ἐν τῷ μεταξὺ παρὰ τοῦ ἐν Κωνῆπόλει κ. Θ. Β., ὅτι οἱ ἀποσταλέντες τόμοι οὔτε ἐκεῖ ἔφθασαν, ἕνεκα τούτου ἀμέσως ἐκάμομεν τὰς δεούσας παραστάσεις εἰς τὸ ἐνταῦθα ταχυδρομεῖον καὶ ἐλπίζομεν ταχέως νὰ λάβῃ πέρας ἡ ὑπόθεσις. — κ. Γ. Κ. εἰς Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Γ. Α. Α. εἰς Ἀρμαβήριον. Ὁ ζητηθεὶς θαλασσογραφικὸς χάρτης, εἰδικῶς πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν ταῖς ναυτικαῖς σχολαῖς σπουδαζόντων, ἐμάθομεν ὅτι ὑπάρχει ἐκδεδομένος ἐνταῦθα, ἅμα δ' ὡς λάβωμεν περὶ αὐτοῦ θετικωτέρας πληροφορίας θὰ φροντίσωμεν νὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ φίλου Σας. — κ. Γ. Ρ. εἰς Μιτυλήνην. Πρὸς διευκόλυνσιν ὑμῶν μετεχειρίσθημεν καὶ αὖθις τὸ ἴδιον μέσον, ὅπερ καὶ πρό τινος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Ὁ Ἑλληνισμὸς τοῦ μέλλοντος, ὑπὸ * * Φ. — Παιδαγωγικαί τινες ἰδέαι τοῦ Γκαῖτε ἐκ τῶν πρὸς τον Ἔκερμαν διαλόγων του. — Φυλλίδας καὶ Χαριτώ (Διήγημα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος — συνέχεια). — Ἀθηναϊκὰ Χρονικὰ ὑπὸ Ἀριστοτέλους Π. Κουρτίδου. — Πινακοθήκη, ἤτοι ἑρμηνεία τῶν εἰκόνων. — Ποικίλα. (Τὸ διαβατήριον τοῦ Δορέ. — Κέρδη τῆς Σάρας Βερνάρ. — Ἀνέκδοτα περὶ Κρούπ. — Ἐπιστήμονες γυναῖκες. — Τί ἐστι „*τυποθέτης*".) — Ἐπιστήμη καὶ καλλιτεχνία. (Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. — Ἡ πριγκήπισσα Στεφανία ὡς συγγραφεύς. — Νέα ἔργα τοῦ ζωγράφου Μέντσελ. — Εἰσοδήματα ἄγγλων ποιητῶν καὶ συγγραφέων.) — Βιβλιοθήκη. — Ἀνάμικτα (μετὰ εἰκόνος). — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ. Ἀλφρέδος Κρούπ (ἐν σελ. 273). — Ἡ γυνὴ ἐν Μαρόκκῳ. Εἰκὼν ὑπὸ τοῦ de Madrazo (ἐν σελ. 277). — Κινεζικὴ λέσχη ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ (ἐν σελ. 281). — Ἡ αὐτόθι „Κινεζικὴ συνοικία" (ἐν σελ. 284).

Ἐκδότης Π. Δ. ΖΥΓΟΥΡΗΣ.

Τύποις Bär & Hermann, *ἐν Λειψίᾳ.* — *Χάρτης ἐκ τῆς* Neue Papiermanufactur *ἐν Στρασβούργῳ.* — *Μελάνη* Frey & Sening, *ἐν Λειψίᾳ*